

MOLNÁR LAJOS

ALLAMRENDŐRSÉGI TISZTVISELŐ

AZ
ERKÖLCSÖK,
KÖZEGÉSZSÉG
ÉS A
PROSTITUTIÓ.

BUDAPEST, 1899.

NYOMATOTT NEUMAYER EDE KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
SZERECSEN-UTCZA 35.

ELŐSZÓ.

Noha nem tartalmaz pikáns részleteket e könyv, mégis lezárt állapotban adom az olvasó kezébe, hogy mielőtt átlapozná, legyen módja gondolkodni rajta, vajjon tegye-e ezt?

A czim könnyen keltheti azt a feltevést, hogy e könyv idegizgató s ez indít egyeseket annak átolvasására. Ezek tévednek.

Nem lehetett czélom és törekvésem pikáns dolgok közlésével szolgálatába szegődni a prostitúciónak, hogy annak szellőztetésével felcsiklandozzam a kedélyeket.

Egy oly társadalmi kérdésre és bajra kívántam csupán felhívni a figyelmet, mely mindannyiunkat egyenként és összesen érint és érdekel.

E kérdés nem új. Foglalkoztak már vele sokan és nagyon gyakran. De a túlnyomó többség nem vesz a baj létezéséről tudomást vagy agyonhallgatja azt.

A prostitúció kérdésének megbolygatásától való idegenkedés érthető is. Az ügy maga olyan természetű, hogy annak kritika tárgyává tétele nem mindig és nem mindenütt időszerű.

Az idegenkedéssel azonban saját jól felfogott érdekünkben — rövid időre — szakítani kell.

Kellemetlen a csatorna bűze, mely elárasztja a tájékat, a midőn lebontjuk a régi épületet, hogy új hajlékot emeljünk magunknak, de annál kellemesebb a tudat, hogy a csatorna kellő levezetéséről gondoskodván, elszigeteltük a kiáramló bűzt s lakályossá tettük ott honunkat.

Ez okból ily értelemben nyújtom e dolgozatot a komoly olvasónak.

El vagyok reá készülve, hogy könyvem nem fog mindenkinek a tetszésével találkozni, sőt talán ellenségeket is szerzek vele, de meggyőződéseim, hogy lesznek nagy számmal kik magukévá teszik felfogásomat.

Vajjon megfelelt-e és mennyiben a feladatnak, melyre vállalkoztam, ennek megítélése az érdeklődő olvasó dolga lesz.

Budapest, 1898. deczember hó.

M. L.

I. FEJEZET.

(A prostituáltak. A bukás indító okai. A prostituáltak válfajai: a bordélyházban, a magánlakásokban lakók, a közönség előtt titkos, de hatóságilag nyilvántartottak, végre a hatóság előtt is titkosak.)

Ha megengedi a szíves olvasó, elszólítom egy pillanatra rendes napi olvasmánya mellől és a főváros egy rejtekét mutatom be neki, melyet ő maga is ismer ugyan, de felületesen, hézagosan s róla alkotott véleménye is fogyatékosan, helytelenül van felépítve.

Elvezetem az erkölcstelenség tanyájára, hogy győződjék meg, miként támadnak a ledér élet kifestett delnöi és létezésük miatt és mily mértékben káros a társadalomra. Bemutatom őket, úgy a mint az erkölcstelenség fészkeiben, elfeledve a nőiesség, az izlés, a jó erkölcs minden törvényét, fojtott levegőjű füstös termekben zongora mellett rekedt hangon énekelve dorbézolnak, hogy magukat az élvhajhászó férfiakkal megkedveltessék, s az olvasó elé állítom őket akkor, a mikor a rizspor és a pirosító nem képes arcuk sápadtságát palástolni és megszűntek ingerrel, vonzó erővel bírni és kifacsart citrom módjára, mindenkiktől elhagyatva, eldobatnak, remény nélkül maradnak az életben, kárára a társadalomnak, testileg elgyötörve,

lelkükben fásultan — minden nemesebb érzelem nélkül.

A társadalom kebeléből kitzasztott, elzüllött nőkről, a prostituáltakról kívánok szólani.

A világban az emberek között egy *gyűjtő-név* alatt ismeretesek — azonban kétféle prostituált nő van, nevezetesen

1. bejelentett, túrt, tehát megengedett;

2. be nem jelentett, úgynevezett titkos prostituált.

A bejelentett prostituált azzal, hogy személyét pénzért bármikor és bármely férinak oda dobja, magát hatósági és orvosi ellenőrzés alá helyezi és mindezt a nyilvánosság tudtával teszi — erkölcsi öngyilkosságot követ el, — és nem is támad fel többé. A társadalom a nő bukását nem felejt el s nem bocsátja meg soha.

Él, lézeng a világban, de becsülete elveszett, a vele való érintkezés undort gerjeszt, embertársai lenéznek, megvetik őt és gyűlölet nélkül csak akkor gondolkodnak rája, ha az állati ösztön kielégítése ad alkalmat arra.

Nőt érzékenyebben megsérteni nem lehet, mintha ilyen leány gyűjtő nevével illetik.

A nyilvános prostituált nő magatartása, modora, viselkedése, megjelenése, s öltözködése teljesen elüt a tisztességes nőétől, ugyannyira, hogy nagyon kevés jártassággal kell valakinek bírnia, hogy a prostituált nőt rögtön fel ne ismerje.

Vajjon mi indíthatja a nőt arra, hogy magát a társadalomból kiszakítsa, hogy önkezével oltsa ki erkölcsi életét?

A nyomor? . . . Igen gyakran. A könnyelműség? Minden egyes esetben. A hajlam? Ha könnyelműséggel párosul.

A nő ellentállási képessége a sorssal való küzdelemben kisebb, gyöngébb, mint a férfié. Hamarabb meghasonlik önmagával és gyorsabban adja fel a harczot, és menedékképen az erkölcstelenség lejtőjére lép — s a lejtőn azután rohamosan sülyed is.

Azonban téves dolog lenne azt állítani, hogy a nő csak saját maga idézi elő romlását, mert a sors eltipró munkáját nagy mértékben és hathatósan mozdítja elő a — *férfi*.

Tisztességtelenné, becstelenné nem a férfival való érintkezés teszi a nőt, hanem az, hogy ezen érintkezésért anyagi hasznot, díjazást vár és ér is el. — Igen, de ki szolgáltatja a nőnek azt a hasznot? A *férfi*.

Azt az élvezetet, a mit a nő nyújtani tud, erősebb mértékben, változatosabban igényli a férfi, s hogy ezt elérhesse, a csábításhoz folyamodik s ekkor ellenállhatatlan sikerrel alkalmazza a pénzt.

Az elcsábított nő erkölcsi alapja megrendül — s most már csak a körülmények kérdése, hogy meddig tudja felszínen tartani magát, s mikor következik be nála az a pillanat, a midőn becstelennek, értéktelennek ismeri fel önmagát s félretéve minden szégyénérzetet — nyíltan a piaczon bocsátja áruba bájait.

Mindinkább könnyebbé válik a nőnek, miután megismerte, megbarátkozni a gondolattal, hogy munka nélkül, ledér módon keresse kenyerét, mert e gon-

dolatot istápolja, táplálja benne — mig csinos — a *férfi*.

Érzéketlen, hideg lesz azonban a férfi, mihelyt elhervadtak a nő arcának rózsái, mihelyt fonnyadttá váltak az egykor ölelő karok, szóval mihelyt megszűnt ingerrel birni a nő.

A mely pillanatban elveszíti a nő vonzó képességét a férfival szemben, és ez érezteti is azt vele, abban a pillanatban keserűség, fájdalom, a boszúállás érzete kerekedik felül a nő lelkében, de mindig a megbánás jelei nélkül, mert ezt befogadni már nem képes a már rég elfásult, megkeményedett — szív.

A nő erkölcsi romlásának, züllésének nagy mértékben okozója tehát a férfi.

Ez igen röviden bizonyítható is.

Ha megvonatik a nőtől az az anyagi előny, a mit jó erkölcsének feláldozásáért jutalmul kap, vagy mondjuk még érthetőbben, ha a férfi a nőnek, mert ez magát neki átengedi, nem fizet, akkor a nő nem bocsátja magát a férfi rendelkezésére s ha mégis teszi, ennek legfeljebb a természet kívánta szükséglet vagy pedig a vonzalom lesz indító oka.

Nem különös-e ilyen körülmények között, hogy mégis a férfi az, a ki a nő erkölcsét kritika tárgyává teszi, s annak egyes botlásai, megtévelyedései fölött mihamar pálczát tör?

Midőn a férfi birói szerepet játszik, természetesen figyelmen kívül hagyja, hogy az ő magaviselete szintén kihívja a kritikát.

Az előbb említett három indító ok: a nyomor, a könnyelműség, a hajlam önmagában véve még nem idézné elő a nőben oly erős lelki változást, hogy áru-

czikké legyen. De ha a férfi rosszindulatú csábításaihoz a három közül bármelyik is csatlakozik, meggyengül a nő lelki ereje, fogy az ellentálló képessége s egyszerre csak az erkölcstelenség posványában találja magát!!

A férfi tehát bátran vádolható azzal, hogy a prostitúciónak előmozdítója. — Ennek bizonyítására Anny Wothe* a következő jelenetet beszéli el.

Számtalan nő saját tisztességes keresetére van utalva s csak kevésnek jut osztályrészül ama szerencse, hogy a női keresetképeség terén egy kiváltságos, jobban jövedelmező állást foglalhat el. A legnagyobb része mint szabónő, boltileány vagy mint közönségesebb munkásnő kénytelen kenyerét keresni. És ép ezen leányok között, kik az alsóbb osztályokhoz tartoznak, találjuk a legtöbb bukkottat, kiket az idő mérge tett azzá, a mik. Igaz ugyan, hogy más társadalmi osztályok is jórészt szaporítják ezen kontingenst, de ezeknél az ok nem a szenvedő nyomorban keresendő — vagy legfeljebb csak a legkritkább esetben — hanem az illetők egyéni tulajdonosságában rejlik.

Azok, kik az idő mérgének esnek áldozatul, korántsem hajlamból térnek le az erény útjáról, mert számtalan közülök, ha munkájáért méltányos bért kap vala, a legtisztességesebb leány maradt volna.

Egy időben betértem egy berlini fehérmű üzletbe, hol körülbelül 15 -20 fiatal leány volt elárusítóként alkalmazva. Valamennyi nagyon csinosan és kedvesen volt öltözve, sőt egynémelyik feltűnő vá-

* Das Gift unserer Zeit — Von Anny Wothe. Ganzstatt 1886. Dritte Auflage.

lasztékosan, s én nem állhattam meg, hogy meg ne kérdezzem, hogy ezen egyszerű foglalkozású leányok, kik közül néhány nekem rendkívül tetszett, mennyi jövedelemmel bírnak?

A jelenlevő főnök a legnagyobb előzékenységgel adta tudtomra, hogy az elárusító leányok havi illetménye 20-40 márka között variál és midőn megütközve kérdem: ugyan, hogyan lehetséges az, hogy ezen fiatal lányok ezen csekély összegből megélhessenek? A tulajdonos azt válaszolva bizonyos jelentős mosolylyal: „...Oh, az én hölgyeim nagyon jól értik, hogyan lehet megélni!” E pillanatban belépett az üzletbe néhány úriember, nézetem szerint katonatisztek polgári ruhában s gallérokat kérve, egy fiatal hölgy által kiszolgáltatták magukat.

Az urak részéről, mialatt az eléjük rakott holmikból választottak, könnyed, enyelgő társalgás indult meg, s az elárusítónő tréfálkozva és ügyesen iparkodott ezt mindig hosszabbra nyújtani s egyúttal a főnök ur titokzatosan figyelmezteti, tekintete által serkentve, hogy az urakra minél több különféle portékát tukmáljon. Az urak elég gálánsak voltak a csinos kicsike kívánságát teljesíteni, ki ezáltal főnöke kegyeit szemlátomást kinyerte.

Idegenkedve vevém azonban észre, hogy egyike az urak közül gyorsan néhány szót vetett egy papírlapra s ezen lapot látszólag jegyzetei között hagyta, tulajdonképpen pedig igen ügyesen a csinos elárusítónő kezébe játszotta. Az üzlettulajdonos észrevette rajtam eme bizonyos benyomás különös hatását, de fel sem vette, hanem ezáltal, hogy eme fiatal leány elé bizonyos jelentőségteljes tekintetekkel egy doboz

tarka férfinyakkendőt tolt, úgy tetszett nekem, mintha azt akarta volna jelezni: „Csak folytasd így a megkezdett pályát és nemsokára teljes megelégedésemet nyerended ki.”

Ezekután néhány hétre ugyanazon fiatal leányzót láttam a színházban azon úr társaságában, ki a papírlapot titokban kezébe juttatta, még néhány héttel később elegáns fogaton s még elegánsabb öltözékben robogott végig a főúton; néhány hónap múlva ismét láttam, arcza festve, szeme bágyadt volt, s más kísérő társaságában; ruházata nem volt oly választékos, mint akkor a fogatban, de annál feltűnőbb volt s bizonyos kaczáságot árult el. Időközönként ismételve volt alkalmam látni a fiatal leányzót az utcán, a színházban, koncerten, de mindannyiszor más-más gavalérral és midőn egy év múlva ismét Berlinben időztem, a Frigyes-uton a rendőr egy leányt kísért be a kapitányságra, mert mint az utczai nép monda, több urat megszólításával molesztált. És ezen szerencsétlen természetben felháborodással ismertem föl a kis csinos elárusítónőt, kinek arczárói egy rövid év lefolyása alatt már csak a szemérmertlenség szégyenfoltja tükröződött vissza, eltűnván arczáról az ingert keltő üdeség legparányibb nyoma is.”

Irtózva fordult el tőle minden ember.

De már most kérdem: Ezen leány egyéniségében rejlett az, hogy fokról fokra sülyedni kellett avagy a viszonyok, a melyek közölt élt, tették azzá, a mivé lett? Én azt hiszem : az utóbbi!”

Mit tegyen, mihez fogjon a már elhervadt nő, — a ki a férfi által nem fizettetik, hogy továbbra is fenntarthassa magát, hogy élni tudjon?

Rendesen visszatér eredeti foglalkozásához, de nem viszi vissza tisztességét, becsületét, melyet oly gyakran s oly sokaknak eladott. S ha őt a családban találjuk, mint cselédet, gyermekdajkát, takarítónőt, vagy pedig mint pénztárosnőt, elárusítónőt látjuk, a fonnyadt arczon kinyomódva találjuk az átélt élvezetek, a később beállott keserűség, az elszenvedett életviharok nyomait is.

Leiki megnyugvás, öröm, vajmi ritkán fogják felvidítani ez arczot s ha mégis a külső viselkedés néha az életkedvnek, a megelégedettségnek mutatná olykor csillámain, mesterkéltné, kényszerített felvillanás, az, mely mögött reménytelen, sivár, érzéketlen lélek honol.

Az üzleti alkalmazásba jutott nő alkalmazkodni igyekszik a körülményekhez, mert erre kényszerülve van, különben kenyerét vesztené.

Eléggé megnyugtató, ha a visszatérő nő üzleti foglalkozásokhoz jut, de káros, erkölcsrontó befolyással van, ha mint cseléd férkőzik körünkbe, mert olykor-olykor megnyilvánul benne a volt prostituált s ezt különösebben a család serdült) férfitagjai veszik hamar észre, a nő megmaradt könnyelműsége révén s azt fiatal koruk rovására minél inkább fel is használják.

A nyilvános prostituált nőnek három válfaja van, t. i.

- a) bordélyházi, csoportosan lakó,
- b) magánlakásban egyedül lakó és
- c) a közönség előtt titkos, de a hatóságnál nyilvántartott nő.

Bordélyházban ötnél kevesebb, tizenötnél több nő nem tartózkodhatik.

Ezek e célra berendezett házban laknak, hol kívülök más lakónak nincsen helye. Nagyon hasonlítanak a börtön lakóihoz, egész napon át a falakon belül tartatnak s sétálni csak kivételes esetekben elvértve bocsáttatnak, mert a tnlajdonosnő attól tart, hogy megszöknek. Nappal különben alszanak, mert nekik az éjjel nappaluk. Nappal legfeljebb az „*inspectiós*” van fenn. A bordélyház csendes, majdnem zárdái csendességü. A kapu félig betéve s ablakai állandóan lefüggönyözve vannak.

Kívülről a nagy csend s a forgalom hiánya árulja el, hogy milyen ház mellett haladunk. Annál vígabb és zajosabb azonban este, éjjel az élet odabenn, a mikor t. i. megnyílt a szalon s megjelentek a szalon hölgyei is. Éjjel 12 óráig meg van engedve a zongorajáték is s ezideig zongora kíséri a hölgyek rekedthangu dalát, melybe közbe-közbe, hol ebből, hol amabból a sarokból vegyül egy-egy férfirikkantás.

A hölgyek rövid térdig érő szoknyában, kivágott magas sarkú cipőben és még kivágottabb ruhaderékban kettesével, hármásával dalolva sétálnak fel- és alá a teremben. Öltözetük rikító, különösen a piros szín divatos. Neveik válogatottak, jó hangzásuak; Olga, Aranka, Irén stb. névre hallgatnak a leányok, kik azelőtt Zsófi, Borcsa, Zsuzsi néven voltak ismerősök.

A nyilvános házban lakó leányok élete egyhangú, unalmas, életunságra gerjesztő. És ez érhető is. Napról-napra sülyed, züllik, jó hírt füle nem hall soha. Ha hazulról kap hírt, eleintén marja a szivét

a szégyen, de később megkérgesedik a lélek benne s ha barátnője vagy a szalon gazdaasszony azt újságotja neki, hogy egy öreg falusi asszony keresi, alighanem az anyja, hátat fordít s rekedt hangon kiáltja: *”nincs már nekem anyám.”*

Ebben a perczen a leány, a mit mondott, érzi is. E pillanatban a szive a száján volt. S ha az öreg asszony zavarodottan ámulva néz körül s keresi szemével a leányát, ez durván kiált reá, hogy miért háborgatja, miért nem maradt otthon? Fájó szívvel fordul ki a falusi asszony s nagyon érzi, hogy neki még van gyermeke. A leány pedig mulat tovább, erőlteti a jókedvét s a legközelebb levő férfi ölelő karjaiba veti magát.

A magánlakásban lakó nőnek csak egyedül szabad laknia. Egy házban azonban lakhatik kettő-három is. Rendszerint a kapu alatt bírnak szobát. A fennálló szabályrendelet értelmében csak mellékutczákon vehetnek szállást, de a mellékutczákból azokat keresik ki, melyek vagy közvetlen kapcsolatban vannak a körutakkal, vagy legalább is eléggé közel esnek ahhoz.

Nyáron délutánoként a kapu alatt a küszöbre szoktak letelepedni, meglehetősen szellős ruhában s szemük mindig az utcára tapad, hogy az arra haladó férfiakat egy-egy pillantással látogatásra bírják. Alkonyodáskor már a kapu előtt az utcán találhatók s ott töltik kevés megszakítással az éjjelt is.

Ilyenkor vendégeket fogdosnak.

Ezek a leányok folytonosan panaszra adnak alkalmat úgy a járókelők, mint a közelben lakók, a szomszédok részéről.

A felhangzó panaszok jogosultak is, mert az utcán cserkésző leány hívogatja a férfiakat, csipős, illetlen és sértő megjegyzéseket tesz az arra járó nőkre, egymás között pedig — mások hallatára — trágár társalgást folytatnak.

Az erre hivatott hatóság ellenőrzi, üldözi, bünteti őket, de mindhiába, eljárása meddő marad, nem éri el a szükséges, czélul kitűzött eredményt, mert ha megbüntetik ma, holnap azért nem szűnik meg olyan magaviseletet tanúsítani, melyért előbb már felelősségre vonatott.

A hatóságot pedig vádolják lanyhasággal, szemethunyással stb.

Pedig nincsen igazsága a vádaskodásnak, midőn a hatóságot csak úgy hirtelenében meggyanúsítja. De nincsen igazsága egészen a leánynyal szemben sem, mert csak azt kíséri figyelemmel, csak azon botránkozik meg, hogy az mily túrhetetlen viselkedést tanúsít, de nem jut eszébe gondolkozni a felett, hogy miért teszi az azt, mi lehet a rugója, hogy a leány folytonosan panaszra szolgáltat okot.

Az egyedül lakó leány szobájáért naponként 3 — 10 fitnyi labkért tizet. Nemrégiben rendeletileg szabályoztatott a lakásért fizetendő bér összege s az eddig szedettnél jóval kisebb napi házbér állapított meg. Mindamellett az a meggyőződésem, hogy ez a jóindulatú rendelkezés nem érte el czélját, mert a lakásadók különböző más czimeken sarczolják meg a leányokat, kik e miatt a hatóságnál orvoslást keresni nem mernek, mert a szállásadó nők nyomban kiteszik s azonkívül, hogy ugy fejezzem ki magamat: „bojkottirozzák” őket. A megállapított labkér napon-

ként reggel vagy este fizetendő. Ha egy nap nem fizet, másnap már durva szemrehányással illetetik a szobaasszony részéről, ki abból él, hogy két-három szobát ily czélből bérbe ad, a legmagasabb bért követeli s ha a leány fizetni nem képes, egyszerűen kidobja. Ehhez járul még a ruházkodás az élelmezés költsége, a fehér ruha tisztogatás és nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy mindezeket ő jóval magasabban kénytelen fizetni, mint más, a ki hozzá hasonló foglalkozást nem űz. A legtöbbször állandó szeretője is van, a ki a többi leányokkal szemben védelmezőjéül is szolgál s a ki foglalkozásának ezt tekintvén, semmi jövedelemmel nem bír, dolgozni nem is akar, s így eltartása szintén a leány számláját terheli. Vizsgálati díjak, fodrásznő stb. szintén beillesztendőek a leány napi költségvetésébe.

Ha mindezt összegezzük, kiderül, hogy a legszűkebb rendű leány megélhetése naponként 6—7 frtba kerül. Csinosabb leány, ha magára, öltözködésére nagyobb gondot fordít, mindennap 10—20 frt közötti összeget fogyaszt.

Itt merül azután fel a kérdés, hogy hogyan, miből?

Hogy megélhessen, keresetének kell lenni, s ha ez a kereset szépszerivel, önmagától nem akar befolyjni, akkor a leány azt előmozdítani kénytelen. Ehhez pedig tolakodónak, szemérmetlennek kell lennie, mert „*szemérmes koldusnak üres a tarisznyája*”.

Ez az oka a folytonos panasznak. Ez az oka, hogy a hatóság megtorló intézkedése nem javít a helyzeten. Sőt némiképp a megtorlás még káros hatással is van; ugyanis ha a leányt elzárással büntetik s azt

el is szenved, lakását, ha az neki jó és megfelelő, erre az időre is megtartja, tehát érette a bért — ámbár keresete nincs, — fizeti, most már ha kiszabadul, fokozottabb mértékben kell az üzlet lendítésén fáradoznia, hogy az elmaradt lakkbért pótolhassa. Mi lehet fokozottabb mérv? Fokozottabb, s ennél fogva túrhettlenebb tolakodás.

Az eredmény tehát nem kielégítő. A prostituált lány csak az első elzárás büntetéstől fél s ha ezen egyszer túlesett, többé nem sokat törődik vele, az reá nézve elriasztó, visszatartó hatással nincsen s nem ok neki többé arra, hogy a hatóságtól féljen.

Ha pedig a hatóságtól nem fél, akkor mindennap folytatja az illetlen viselkedését s szemérmertlensége újra és újra felszólalásoknak, kérvényezéseknek lesz szülője, de segíteni az állapoton nem lehet, mert ha kiszállásoltatnanánk egy utcából a másik utca lakói kezdenék előlről ugyanazt a panaszt.

A leánytól a bárcza meg nem vonható, mert ha ez történnék, akkor egyszerűen bárcza, tehát ellenőrzés nélkül folytatná előbbi mesterségét, mi pedig a közegészség kérdésének semmikép sem volna előnyére.

Harmadik fajtája a prostituált nőknek *a futó bárczával* ellátottak.

Ezek helyhez nincsenek kötve, járhatnak-kelhetnek szabadon; tisztán csak arra kötelezettek, hogy rendszeres orvosi vizsgálatra jelentkezzenek.

Bármennyire helyeselhető is, hogy az orvosi ellenőrzés minél kiterjedtebb mérvben eszközöltessék,, mindamelllett a futó-bárczát nem tarthatjuk jónak, mert nagy mértékben megkönnyíti, hogy a nő a tisztességes munkálkodást abbahagyva, erkölcstelenségre adja magát; mintegy ingerli, vonzza a nőt arra.

Sok nőt visszatart a bárczaváltástól az a körülmény, hogy annak birtokában oly lakásban kell tartózkodnia, mely az avatatlan előtt is rögtön leleplezi s üzérkedése a nyilvánosság elöl el nem vonható, de ha futó bárczája van, lakhatik bárhol, a legtisztességesebb családkná s inkognitóját levetni nem kell. Pásztorórák élvezésére van alkalmas hely Budapesten elég, s ezt megteheti a rélkül, hogy otthon, magát elárulná. Van akárhány leány, kinek apja, anyja abban a meggyőződésben él, hogy leányuk rendes napi foglalkozása utánjárásáig futó-bárczája van. Nem tartozik a lehetetlenségek közé, hogy a feleség — a férj tudtán kívül futó-bárczát szerzett magának. — Nagyon sok furfang nem kell ahhoz, hogy hozzájuthasson. De orvosi ellenőrzés szempontjából is kifogás alá esik a futó-bárczás rendszer, mert a futó-bárczás úgyszólván saját tetszésétől függő jelentkezésekre van utalva s nem merném állítani, hogy főtürekvése a határnapok pontos betartása lenne.

Részemről annak a felfogásnak vagyok hive, hogy nem szabad megkönnyíteni, hogy valaki prostituált legyen, mert ezzel megrontjuk a közerkölcst, hanem ellenkezőleg megnehezítem kellene, mert sokan nem lennének azzá, ha bizonyos nehézségekkel kellene megküzdenniük, hogy bárczához juthassanak.

Nem követhetem azt az elvet, hogy ha valaki

romlásnak indult, s prostituált akar lenni, akkor legalább terjesztjük ki reá az orvosi ellenőrzést, ezt pedig elérhetjük, ha módot adunk nekik a bárczaváltásra, *mert ez csak végczél lehet.* Van ennél egy szebb, magasztosabb cél is: *oda törekedni, hogy a megromlott erkölcsök megjavíttassanak s lehetőleg meggátolni a prostitúció terjedését.*

A mig lehet, ne engedjük, hogy a nő prostituált legyen.

Ennek pedig főfeltétele, hogy akadályokat állítsunk az elé, a ki prostituált akar lenni, vagy arra hajlammal bír.

Ha mindezek daczára továbbra is megmaradnak ugy ezek, mint az egyedül lakó nők, akkor minden kerületben engedélyezni kellene számukra egy-egy kávéházat találkozási helyül. A közönség legalább orientálhatná magát s a nők is tudnák, hogy hol nyitattott a számukra piac, s oda vonulnának.

Ha a nő keresetet üz önmagával, de az ehhez szükséges bárczát meg nem szerzi, szóval orvosi ellenőrzés alatt nem áll, titkos prostituálnak nevezik.

Ezek veszedelmesebbek a többieknél, mert ellenőrzés hijján a férfi hamarább van kitéve a ragályos megbetegedésnek. De nekik így jövedelmezőbb, mert jobban megfizetik. Rendesen keritőnök lakásán található, kik egész garmada fényképet tartanak raktáron s az élvvagyó férfi kedve szerint válogathat belőlük.

Sajnos, itt már „tisztesleges” asszonyokkal is találkozhatunk. Iparosok, kereskedők, hivatalnokok nejei, leányai járnak a lélekkufárokhoz a férjek, a szülők tudtán kívül, de nem ritka az az eset sem, a midőn a férj vagy szülő tudomással bír neje vagy leánya cselekedetéről s maga is élvezi annak hasznát, vagy pedig szemet huny s nem vesz tudomást neje hűtlenségéről.

Gyakran nyilvános prostituálttal hozza össze a az avatatlan férfit a keritőnő, különösen a futó-bár-czások törzsvendégek házában.

A tisztességes nőt néha a nyomor legtöbb esetben a léhaság, a dologtalanság s a férj által juttatottnál több pénzfogyasztás viszi a rossz útra. Néha idővel megjavulnak s csendesen megmaradnak a családi tűzhely mellett.

A keritőnő mind furfangos körmönfont asszony, a hatóság kezei közül a legtöbb esetben kisiklik.

Némelyik megközelíthetetlen vagy nem lehet hozzájuk közelíteni.

Pompásan berendezett, több szobás lakást tartanak, több rendesen lépcsőházi bejárattal.

A keritőnőt s titkos prostituáltakat megrendsza bályozni lehetetlen — némileg korlátozni őket a fokozott s gyakori ellenőrzéssel lehet — mert tetten a legritkább esetben érhetők. S ha gyanús körülmények között találtak, száz okot tudnak elősorolni annak valószínűvé s elfogadhatóvá tételére.

A keritőnő lelkifurdalás nélkül csalja lépre a serdületlen leánykákat s ez neki igen jövedelmező foglalkozás, mert a kiélt vén kéjenczek busásan megfizetik fáradozását — s nekik sem okoz főfájást egy

jobb sorsot érdemlő kis, fejletlen leány tönkretétele. Sőt ha szükséges, tőlük telhetőleg megvédelmezzük, pártfogásukba veszik a keritőnőt, kinél törzsvendégek.

A keritőnőnél a legerkölcstelenebb, a legocsmányabb módja üzetik a kéjenczkedésnek. A perverzitás dobzódik, tivornyákat ül nála, mely megtámadja a testet, lelket egyaránt. Ez okból velük szemben a legmesszebbmenő ellenőrzés és vasszigor lenne helyénvaló.

A titkos prostituált adott esetekben a bordélyügyi szabályrendelet és a kihágási büntető törvénykönyv 81. §-a alapján büntetettik, ellenben a férfi ha tetten éretett, sem vonatik felelősségre. Ez már megcsontosodott eljárás, pedig ha velük szemben a kihágási büntető törvénykönyv 20. §-a alkalmaztatnék, mely szerint a kihágásban részesek is büntetendők, azt hiszem jól meggondolva lépnek át a keritőnő lakásának küszöbét.

Könnyen meglehet, hogy sokan nem osztják a férfiak felelősségre vonására nézve most mondott felfogásomat, de szerintem a törvény ennek útjában nem áll, sőt rendelkezésénél fogva egyenesen alkalmazandó volna, mert a nő egymagában a kihágást el nem követheti, ha pedig elkövette, meg kell lenni az abban részesnek is, az pedig minden kétséget kizáróan büntetendő, mert ha nem úgy volna, nem volna büntethető a keritőnő sem — aki szintén a titkos prostituált által elkövetett kihágásban való részesség czimén vonatik eljárás alá — s aki mindaddig, míg a nő a férfival a kihágást el nem követte, csak megkísértette azt, az pedig a kihágási büntető

törvénykönyv 20. §-a értelmében nem képez büntetendő cselekményt.

Egy angol orvos írja,* hogy „nem csoda, ha az üldözött leányok a rendőrségben esküdt ellenségeiket látják és mindent elkövetnek, mi hatalmukban áll, fáradozásait meghiúsítani.”

Igen helyes, hogy a hatóságoknak joguk van vétségeket a nyilvános illedelem ellen elnyomni és törvényes uton megbüntetni; azonban a férfiaknak ép úgy alá kell ezen büntetéseknek vettetni, mint a nőknek. Ha házasságon kívüli szerelemre felügyelet gyakoroltatik és elébe korlátok szabotnak, úgy részesítsenek ebben minden félt, férfiakat, nőket; a tróntól a kunyhóig részesüljön minden ember a büntetésben. Ha valaki közülünk a nyilvános illedelem ellen vét, érje őt pártatlan büntetés. Ha társadalmi elővigyázati szabályok hozattak a bujasenyves betegségek ellen, úgy azokat egyenlően alkalmazzák mindkét nemre és rendre. Azonban szégyennel kell, hogy töltsön el bennünket, ha látjuk, hogy minden akadályt és minden büntetést szegény barátatlan, segélytelen leányokra mérnek, kiknek ínsége és nyomora és kiknek boszantása elegendő mentség minden hibáikra, melyeket elkövetnek. A törvényes korlátozások, ama kiáltó igazságtalanságok a nők iránt, eltávolítandók és minden erkölcsi és törvényes ítélet a házasságon kívüli szerelem ellen, egyenlően ériék a nőt és a férfit.”

*A társadalomtudomány elemei vagy érzéki, nemi és természeti vallás a társadalom három főbajának a szegénység, prostitúció és házasságtalanság valódi okaik gyógyításáról. — írta egy orvos.

II. FEJEZET.

(A mai kor nyilvános erkölcsi viszonyai. Az erkölcstelenség terjedése. A londoni nemzetközi kongresszus. Az erkölcsi romlottság, mint a közegészség veszedelme. A syphilis és annak terjedése. A syphilis elleni védekezés. A hatósági intézkedések szükségese s azok formái.)

A mai viszonyok immár tűrhetetlenek. A felhangzó panaszok jogosultak s azok megszüntetésére szerintem tenni kellene valamit. A lakosság felzaklatott nyugalját vissza kellene adni.

Csakhogyan az a kérdés: hogyan ?

A mikor a prostiutio kérdését rendezni akarjuk, két szempontra kell figyelemmel lennünk, nevezetesen a közegészség és közerkölcsiség szempontjára.

Mindakettő igen fontos, én azonban előbb a közerkölcsőkkel foglalkozom, mert azt fontosabbnak tartom. Az erkölcstelenség teremti a prostitutiót. A közerkölcsők kérdése némileg elébe is vág a közegészség kérdésének, mert a romlott erkölcsű ember testileg gyengébb amannál s ennél fogva fizikuma a betegségek iránt nagyobb fogékonysággal bír, hamarabb felveszi a betegségek csiráit s nehezebben bír ellenállani a pusztító kórnak.

A rosszerkölcös ember nélkülözi a tiszta lelket. Hajlama van káros, bűnös cselekményekre. Az erkölcstelen életmód tunyaságra, lustaságra szoktat s a testre és lélekre egyaránt veszedelmes szenvedélyek fejlesztője. A jó erkölcsökkel harczban álló ember lelke, lelkiismerete megdurvul. Benne az állatias ösztönök mellett kapzsiság, irigység, gyűlölet s üldözésre, elpusztításra való hajlam fejlődik embertársai-val szemben.

A hajlamtól a tettet pedig csak egy hajszál választja el.

Az erkölcstelen ember betegségét lelki furdalás nélkül plántálja át másba. Nem az a főczélja, bogy egészsége kifogástalan legyen, hanem hogy erkölcstelen szenvedélyei kielégítést nyerjenek, — s ennek elérésére nem akadály, ha másokat veszedelembé dönt.

Ránk nézve nem sok vigasztalás van abban, hogy az erkölcsök nemcsak nálunk, hanem mindenütt, más országokban is, romlásnak indultak.

A német birodalmi gyűlésen csak nemrégiben vitatkoztak az egyre jobban elharapózó erkölcsteleniségről; a felszólalt képviselők szomorú színekkel festették a német erkölcsök hanyatlását s törvényhozási intézkedést sürgettek annak megakadályozására.

Londonban pedig ez év nyarán nemzetközi kongresszust tartottak, melyen a nyilvános erkölcsösöset vitatták meg. A szocziális politikával foglalkozó urakon kívül asszonyok is vettek rajta részt, és arra törekedtek, hogy összeegyeztessék a különböző erkölcsi felfogásokat, esetleg egészen új álláspontot találjanak, melyből kiindulva, legyőzhetik azt a veszé-

lyes bajt, mely a társadalom erkölcsi alapját annyira megingatja. A kongresszust a *Federation abolitioniste* hívta egybe. Az abolitionista törekvés oda irányul, hogy eltörölje az államok által megtűrt prostitucion továbbá, úgy a férfi, mint a női nemre nézve egyforma erkölcsi törvényeket kíván alkalmazni.

Mitsem változtat a mi helyzetünkön, hogy Angliában hasonlóak a viszonyok. De mégis irigyelendő, hogy Angliában maga a társadalom igyekszik kebeléből kiküszöbölni azt a ki a jó erkölcsök ellen vét.

Parnellt, az írek koronázatlan királyát egy szép napon elseperte a társadalom ítélete, midőn arra ébredt, hogy egy férjes nővel ballépést követett el. S Parnell, a hatalmas eszű, vasakaratu, rettegett Parnell nem érvényesülhetett többé sem a politikában, sem a társaságban.

Ily szigorú erkölcsöket vall Anglia!

És mégis mi történik néhány évvel később?

Az erkölcsös Angliában a legnagyobb erkölcs-telenségre bukkantak.

Ki ne emlékeznék a „Pall Mall Gazette” néhány év előtti leleplezéseire? Mindenki tudja, hogy az angol társadalom azon zúdult fel, hogy egyes előkelő tagjai alig felcseperedett, még a törvény oltalma alatt álló leánykákat rontottak meg jó erkölcsükben.

Nemcsak az angol közvélemény tárgyalta heteken keresztül ezeket az eseményeket, hanem a világ összes lapjai foglalkoztak velük, egyrészt azért, hogy pellengére állíthassák a szigorú erkölcsü angol közéletet, másrészt pedig azért hogy alkalmul használhassák fel annak konstatálására, hogy nemcsak London az a világárosok közt, hol rövid ruhás kis-

leány és hajlott korú társadalmi állással bíró férfiú együtt zavarják meg a társadalmi rendet, s nemcsak ott szolgáltatnak okot a társadalom sújtó ítéletére.

Nálunk, hála Istennek, ezideig még nem zül-
löttek el az erkölcsök ennyire, legalább nem annyira,
hogy napirenden levőknek mondhatnók az ilyen ese-
teket. Nem tagadhatni, hogy akadnak néha itt is
gyes emberbe bujt állatok, de hát gyilkosságok is
szoktak előfordulni, s azért még nem nevezhető
Budapest a gyilkosságok városának.

A mint nem lehet fővárosunkat javíthatatlanul
megromlott, erkölcstelen, elkorcsosult városnak állí-
tani, ép oly képtelenség volna a hozzánk jövő ide-
gennel azt hitetni el, hogy most a szolid élet, a
vallásosság, a szeplőtlen jó erkölcs fészkebe tette be
a lábát.

Nem, ezt sem mondhatjuk!

Budapest ma még nem erkölcstelen város,
hanem az odavezető uton *már* halad.

Korunk erkölce rossz.

Nagyon nehéz lenne bebizonyítani, hogy nin-
csen igaza gróf Tolstói Leónak, mikor azt mondja :
„A mi pedig a betegség veszedelmét illeti, az ellen
gondoskodva van. A kormány szabályozza a túrt
házak rendes működését és biztosít valamennyiünket,
fiatalokat és véneket az ellen, hogy a kicsapongá-
sokból ne keletkezzenek betegségek, fizetett orvosok
gyakorolják az ellenőrzést. És ez jól van így. Azt
állítják, hogy a kicsapongás hasznos az egészségnek
és a szabályozott erkölcstelenséget szervezik. Ismerek
anyákat, a kik ebben az értelemben gondoskodnak

fiaik egészségéről. Sőt maga a tudomány elküldi őket a nyilvános házba.”

„Az orvosok a tudomány papjai. Ők rontják el a fiatal embereket, midőn ilyen egészségügyi szabályokat hirdetnek, ők rontják el az asszonyokat, megtanítva őket és módot nyújtva nekik, hogy ne legyenek gyermekeik.”

„Ha csak egy századrész annyi gondot fordítanak az erkölcsi romlottság megszüntetésére, mint a mennyit az ilyen betegségek gyógyítására fordítanak, úgy e betegség már régen megszűnt volna, míg ellenben most minden törekvés oda irányul, hogy a kicsapongást nem megszüntessék, hanem ellenkezőleg legyezzessék azáltal, hogy a kicsapongót biztosítják erkölcstelenségének következései ellen.”

Felesleges fejtegetnem, hogy a jó erkölcs mennyiben képezi alapját, mennyire befolyásolja egy város fejlődését.

Talán nem szükséges hangsúlyoznom, hogy egy város józan életmódot folytató s jó erkölcsű lakosai között a közegészség, közbiztonság sokkal jobb lábon áll, mint ahol ilyen jó tulajdonságok nem vertek gyökeret.

Hasonló nagy fontosságú a közegészség kérdése is, mert hiszen épen ezek a nők terjesztik, közvetítik a generációkra kiható, egész családokat megfertőztető betegségeket, s ők tesznek tönkre és undorítókká egész ivadékukat.

„Bár többé nem költ figyelmet a syphilis rettenetes és szélesen kiterjedt pusztításai által — mondja Dr. Ullmann János a „Westminster Rewievben”* —

*A prostitúció s befolyása a közegészségi állapotra. Angol forrás után átdolgozta Baráth Ferencz. Dolgozatomnak ezt a részét Baráth Ferencz könyvéből vettem.

s nem tölti be a nagy városok lakóit váratlan ijedelemmel, de azért végzetes hatalmát folyvást gyakorolja hallgatagon és titokban, melynek eredményei megfoghatatlanul elterjedettek és rombolók, épen azon eltitkolás miatt, a melylyel fődöztetnek. Dulása, nem úgy mint más járványoké, megszűnés nélküli s következőleg áldozatainak száma sokkal nagyobb, mint mindazoké összevéve, a kiket valaha egy-egy olyan ijesztő járvány elsepert, mely időnként rettegéssel tölti be az emberiséget. Ez itt lakik közöttünk; áthatotta a társadalom minden rétegét; nyomai felismerhetők csaknem minden családban; örökké változó proteusi alakjai sokkal számosabbak, semhogy valamennyit számba venni lehetne, s gyakran elkerülik még a leggyakorlottabb szemek felfödözését is. Kiválóan a fiatalot és erőteljest támadja meg, a férfiuság erejét az élet tavaszában gyengeséggé változtatja; a virágzó nőnek egészséges vérét, melynek a jövő nemzedéket erőteljes életre kellene táplálnia, megmérgezi; nyomorékká teszi a csecsemőt, míg az anyai méhben is megfertőzteti a tejet, melyet a gyermek szí anyja emlőjéből. Nem tekint sem szenyre, sem tisztaságra, sem ártatlanságra, melyek valamennyien védtelenek választást nem tevő romboló befolyása ellen.«

Ha ez így van, a mint Dr. Ullmann írja s ki kételkedik benne, hogy ez így van? — akkor csakugyan megdöbbenő, hogy akad orvos, a ki azt kívánja, hogy a prostitúció kérdése ne rendeztessék, hanem engedjék szabadon burjánzani s az államhatalom tevékenykedése pusztán csak a prostitúció üldözésére szorítkozzék.

Dr. Ullmann is állítja ugyan, hogy a syphilis ellen a biztos ellenmérég feltalálása még a jövő feladata, de éppen nem azt ajánlja, hogy kétségbeesésünkben összefont karokkal nézzük a veszélyt s nyugodjunk meg abban, hogy az kiirthatatlan. A syphilis jelleméről és annak igazi természetéről — mondja Dr. Ullmann mitsem tudunk. „Azon csodálatos jósdák, a microscopium és vegytan, egyaránt némák, ha a betegség csodás hatalmának okai után tudakozódunk nálok. Csupán eredményeiből ismerjük azt. Oly iszonyú ereje van neki, hogy egyetlen csepp genyedtőség azon sebből, melyet szerez, egy pohár vízzel összekeverve, azon víz midenik cseppet mérgezővé teszi, s tartóssága olyan, hogy csövekben vagy üveglapok közt határtalan hosszú ideig eltartható, a nélkül, hogy hatóerejét elveszteni. Mr. Ricord így tartotta 73 napon át, s akkor beoltván, meghozta a rendes betegséget. Hogy hatályos legyen, folyékony alakban kell alkalmazni vagy fogékonnyá tenni azon rész nedvessége által, a melylyel érintkezésbe hozatott.

A francia minisztérium közegészségi osztálya felszólítja az orvosi akadémiát Parisban, adjon véleményt a felöl, vajjon az u. n. másodfokú syphilis ragadós-e, s vajjon a gyermekeknél ez másként van-e, mint a felnőtteknél? Az akadémiának egy bizottmánya azt az előterjesztést tévé, hogy vannak a syphilisnek bizonyos formái, a melyek ragadósak, s hogy sem mi ok nincs azon feltevésre, hogy ez már *a csecsszóó gyermekeknél is ne ugy volna.* Mr. Rikord megerősíti ez állítást, mondván: egy nő olyannemü syphilissei, a mit többé nem tartanak ragadósnak, szülhet syphiliticus gyerme-

keket, kik a betegséget közlik szoptató dajkáikkal s ezek tovább plántálják azt családjukban. Mr. Paget állítja, hogy másodfokú syphilis formái legalább is hússzor visszajöhetnek, miután az illető egyén elbocsátatott a kórházból s mind a hússzor ragadósak.

Most már teljesen be van bizonyítva a tény, gondos vizsgálatok egész sokasága által, hogy egy férfi, ki a betegség minden symptomájától tiszta, de a kinek vére már meg van rontva a syphilitikus. mérge által, annyira elronthatja új nejét, hogy a baj lényeges eredményei meglátszanak néhány hónappal a házasság után, s hogy ezt egyetlen symptoma sem előzi meg, a mely a bekövetkező baj jöttéről adna tudósítást. Mr. Erasmus beszél el egy ilyen esetet, mely épen az ő kezelése alatt fordult elő.

Egy úri ember a kérdéses betegségben szenvedett, s látszólag meggyógyított novemberben: a következő márciusban megházasodott, miután több orvosa biztosította, hogy ő semmi okot nem lát ennek gátlására; s a következő júniusban neje constitutionális syphilisben szenvedett. Férje továbbra is ment maradt a betegség minden jelenségeitől. „Nem lehet kétség — mondja Mr. Vilson, — a férj vérének mérgező hatékonyságáról a házasság idejében.” Egy másik úri ember esetéről is szól, a ki szintén márcziusban házasodott meg, két hónappal azután, hogy a betegségből kigyógyult, mely először mutatkozott rajta. A házasság idejében azt hívé, hogy egészen jól van, s neje egy szép egészséges fiatal asszony volt, kinek addig még a feje sem fájt életében. Júliusban a nő egészsége lassanként romlani kezdett, augusztusban rosszul lett, s októberben torok-fájás,

bőrkiütések, a nyakmirigyek feldagadása, rheumaticus fájdalmak és más ily leverő betegségek ütöttek ki rajta, kétségtelen jelenségei a constitutionális syphilisnek. Dr. Campbell, Edinburgból, egyebek közt a következő esetet beszéli el: Egy úri nő három gyermeket szült egymásután idő előtt; a két első hirtelen meghalt a születés után, a harmadik idétlen és rothadt vala. Mind a férj, mind a nő teljesen egészségesnek látszott, de a férfi ismételve szenvedett syphilisben, melyek közül a legutóbbi huszonhárom évvel azelőtt fordult elő, s tizenhét évvel a házasság előtt. Ez eset megdöbbenő bizonyítékul szolgálhat arra, hogy a betegség mily iszonyatos hosszasan megmaradhat a testben, megtartván mindazon hatalmát, melynél fogva ragadós és pusztító lehet. Sir W. Jeuner egy jelentékeny hírű orvos esetéről emlékezik, ki még tanuló korában megkapta a betegséget. De kigyógyult belőle, s öt évvel azután megházasodott, s első gyermeke constitutionális syphilisben halt meg.

Hogy a méreg hatóereje mily tartós s mily rendkívüli módon lappanghat éveken át az anyai vérben, a nélkül, hogy valamit tudnának róla vagy csak gyanítanak is, a két következő eset bizonyítja, melyeket Mr. Vidal tapasztalt és hoz fel. Egy nő férjhez ment egy olyan emberhez, kit a constitutionális syphilis erősen megtámadott; egy gyermeket szült, a ki meghalt azon betegség legvilágosabb jelenségei közt. Férje is csakhamar meghalt; s ő maga mint látszólag egészséges, újra férjhez ment egy teljesen egészséges emberhez; s mégis négy évvel előbbi házassága után a második házasság gyümölcse egy ép oly syphilitikus gyermek lőn, mint a másik volt.

A másik eset még rendkívülbb: egy özvegyasszony constitutionális syphilisben szenvedett, a melyből látszólag kigyógyított; azután férjhez ment, két gyermeke lett, s mindakettő syphilisben halt meg. Második férje csakhamar azután meghalt, anélkül, hogy venericus betegségben valaha szenvedett volna. A nő harmadszor is férjhez ment s e házasságból két ikergyermeke lett, kik szintén syphilisben haltak meg. Azután lett neki egy negyedik gyermeke, ez is magával hozta a betegséget, de kigyógyult belőle. Egyike a gyermekeknek átvitte a betegséget dajkájára. Mindezen idő alatt látszólagos meggyógyulásának napjától fogva, az anya — úgy látszott — folyvást jó egészségben volt.

Állatokkal tett kísérletek által eléggé be van bizonyítva, hogy ha a nőténynek két különböző hímtől egymásután fiai vannak, a második párosulás sarja hasonlíthat az első hímhez. Egy kanczának zebra által megtermékenyítve, csikaja lett, a zebra jellemző jegyeivel; azután a zebrától elválasztották s paripákkal párosították, s az eredmény lőn három olyan csikó egymásután, melyek mindegyikén felismerhető jegyei voltak meg azon zebrának, a melytől el lőn választva. Ez a tény több hasonlókkal együtt, melyek hitelesen bebizonyítottak, mutatja, hogy a föntebb előszámlált esetek, melyek első tekintetre kimagyarázhatatlanoknak látszanak, szoros összhangzatban vannak a természet törvényeivel s jelezik, hogy mily rendkívül fontos és ünnepeyes dolog a házasság különösen a nőkre nézve. Mert ezek azt mutatják, hogy a nő anyává lévén, egész alkatát gyökeres és visszavonhatatlan változás lehetőségének

teszi ki; hogy férje vérrendszerének tulajdonai — legyen az egészen elromolva, vagy egészen egészséges, vagy valamely középállapotban — az övére is rányomatnak gyermekének közvetítése által, hogy semmiféle törvényes elválás nem fogja képesíteni őt arra, hogy megsemmisítse a constitutionális azonosulást, mely megtörtént, és hogy a míg élete (tart, akár oly mértékben kapta legyen meg a betegséget, hogy az kitör vagy rajta vagy gyermekén, akár csak úgy, hogy a változás kijátsza a felismerést — soha le nem rázhatja a végzetet, amelynek egyszer megadá magát.

Az anyai emlő teje is szolgálhat eszközül a betegség elragasztásában. Dr. Whitehead közléséből idéünk néhány példát. Egy uri nő első gyermekét szülte, szép egészséges leányt; s csakhamar felgyógyult. A gyermek három hónapos korában, akkor még csupa egészségesen, beoltatott. Tíz hónapos korában egyike volt a legszebb gyermekeknek s az anya egészsége is kifogástalan volt. Ezen időben a férj elsőfokú syphilist kapott. Gyorsan kigyógyult s kereskedelmi ügyeinél fogva két hónapnál tovább távol volt nejétől azután, hogy a betegségnek minden külső jelensége elmúlt., s két hónappal később, amidőn a gyermek 15 hónapos volt s még mindig szopott, el lön borítva syphilisticus kiütésekkel. Magán az anyán több gyanús jelenségek mutatkoztak. Szerencsés kezelés által mind az anya, mind a gyermek jobban lettek. De a leányka képtelen lévén szilárd táplálék megemésztésére, még mindig a mellen tápláltaték, s tizen-nyolcz hónapos korában újra kiütések jöttek elő rajta: a fül körül a mirigyek gyuladásba jöttek, más symp-

tomák is mutatkoztak s a leányka szülőinek első gyermeke húsz hónapos korában meghalt. Néhány hónap múlva az anya is utána ment, mindketten áldozatai lévén egyazon könyörületlen rombolónak. A férj másodszor is megházasodott; konstitucionális betegsége újra előjött, elragadt nejére s az azt át-kölcönzé gyermekére.

Hasonló eset a következő: G. R. harminczhét éves, egészséges szülőktől származott és egészséges véralkatu nő, férjétől megkapta a syphilist, hat héttel azután, hogy a gyermekágyból fölkelt hatodik gyermekével. A mérég áthatá egész véralkatát s teje által megmérgezte gyermekét, akit szoptatott. Ez a gyilkos betegségben két éven át kínlódott s azután meghalt.

Sok esetben az anyai tej elragasztja a betegséget a gyermekre s ezáltal az az anyában rejtve marad s ő maga mentve van gyermekének árán. Mr. Wilson említ egy esetet, ahol egy gyermek meg-mételyezettett anyjának teje által, kin magán a konstitucionális syphilisnek semmi jelei nem látszottak, s hozzáteszi: e gyermek anyja kétségkívül a szoptatásnak köszönheti, hogy rajta a konstitucionális syphilis ki nem ütött.

Elég bizonyítéka van Mr. Wilson azon állításának is, hogy minden váladék át van hatva a mérég által egy olyan egyénnél, kinek konstitucionális syphilise van. Hogy a nyál- és szájmirigyek nedveségei olyanok, rendkívül valószínű. Hogy syphilisztikus gyermekek néha fájós szájjal s néha minden-látszata nélkül ennek, megmérgezik szoptató dajkájukat, bebizonyított tény. 1828-ban egy úri ember másodfokú syphilis jelenségeivel, felkereste dr. Priceot

s kifejezte előtte azon félelmét, hogy valószínűleg neje is — ki akkor már nagyon terhes volt, — benne van a bajban. Midőn a gyermek megszületett, egy egészséges, fiatal falusi asszonyt, ki azelőtt veszté el gyermekét s kik dr. Price tisztességesnek ismerte, bérelte ki dajkájául, hogy szoptassa. Rövid idő múlva gyanús kinézésű pattanás jelentkezett a nő mellén, s egyidejűleg észrevéve, hogy a gyermek fájós szájú s hogy némi kellemetlen szaga van. Csakhamar kiütések boríták el a nőt, mindakét tenyeréről lement a bőr, fájdalmat érzett tagjaiban, s körmei romlani kezdettek. 1830-ban egy fiúgyermeket szült, ki hasonló betegségben volt s meghalt három hónapos korában. 1831. márczius havában egy halva született gyermeke lett s egészsége, mely azelőtt kitűnő volt, naponként hanyatlott, attól fogva, hogy azon gyermek által megmértelyezték, akit szoptatásra felvállalt. Mintegy hat héttel ezután, hogy a pattanást a mellén észrevette s annak következtében a gyermeket visszaadta szüleinek, egy másik tisztességes férjes asszony, ki amannak a helyét a szoptatásban elfoglalta, fordult dr. Pricehoz, egy nagy pattanás lévén egyik csecsbimbóján, rézszínű kiütés a bőrön és fekélyek mind a két torokmandolán. Dr. Price meggyőződést szerzett magának, hogy férje teljesen tiszta volt minden venerikus betegségtől. A nőnek magának is lévengyermeke, hogy mindegyik egyenlő mértékben kapja a táplálékot, gondosan vigyázott reá, hogy mind a két gyermek a külön neki adott emlőt kapja mindig. Mindamellet saját gyermeke is elkapta a syphilist, beszíván a mérget az anya tejével s nemsokára meghalt bele. Az asszony azután ismét két syphilistikjs gyermeket

szült, az egyik meghalt hat-hetes korában, rémitő nyomorékon, a másik, bár kiütésekkel fődve s körmeit elhullatva, kilábolt a betegségből. Hogy az inficiálás ezen körútját teljessé tegyük: e gyermekek anyja elragasztá a betegséget férjére, íme, tizenegy példa a konstitutionális syphilisre, négy halállal végződvn s valamennyi visszavihető azon egy forrásra, az első gyermekre, aki a két dajkát elrontotta.

Van még sok más, kevésbé határozott, de ép oly végzetes módja a betegség elragadásának. Egy a Hopital du Midibe felvétetett nő a következő vallo mást tévé. Én a vidéken lakom 10 mértföldre Paristól. Négy gyermekem van, akik apjokkal és velem együtt mindig jó egészségnek örvendettek. Nyolcz hónapja egy körülbelül két éves talált gyermeket vettem a házhoz, nyomorult kinézésű gyermek volt, pörsenek voltak testén és fájós toroka. Megengedtük neki, hogy ehessen ugyanazon kanalakkal, mint mi, s hogy igyék ugyanabból a pohárból. Nemsokára egyik leányom erős torokfájásról panaszkodott; a baj növekedett s a leány meghalt, körülbelül hat hét alatt. Meghalt a talált gyermek is. Nem sokkal ezután magam is szenvedni kezdek torokfájásban, ép ugy, mint a két gyermek; apjuk nem érzett semmit s ez ideig egészséges.”

Egy kis leány, kinek syphilitikus pattanásai voltak szájában, elvetetvén dajkájától, egyikébe helyeztetett a csecstől elválasztó házagnak Paris környékén. Ezen intézetben csak egy kis czin-pohár volt hat kis leány számára. Négyen a gyermekek közül, kik előbb egészségesek voltak, megkapták a pattanásokat, melyekkel az ujonjött szenvedett.

Egy asszonynak, kinek az volt az életmódja, hogy a gyermekágyas nők melléből a tejet kivegye, vagy kiszopja, venericus kelés volt szájában, a mit ő eltitkolt, nehogy foglalkozását elveszítse. S ezáltal elrontott igen sok asszonyt a jobbmódu osztályból egész a nyomoruságig; nemcsak, hanem ezek közötték a syph. mérget férjeikkel is.

M. Cullerier beszél egy esetet egy előkelő kis-asszonyról, ki a betegséget úgy kapta el, hogy egy katonatisztet megcsókolt. Négy vagy öt hónappal ezen eset után tüzes pattanás támadt ajakán. A vizsgálat és a gyógyítás után kisült, hogy az syphilisticus seb volt, s a fiatal nő állítá, hogy soha semminemű férfival érintkezése nem volt azon az egy csókon kívül.

Dr. Waller, Prágából, számos kísérletekkel bizonyítja, hogy egy a betegségben lévő egyén vére egy egészségesen levő sebre alkalmazva, ennek egész vérrendszerét megrontja. Ebből érthető, hogy a himlőoltás hogyan lehet a mérget terjesztő processussá. Dr. Whitehead maga beszél el egy esetet, a mikor öntudatlanul ő közölte a mérget egy egészséges gyermekkel, egy inficiált gyermekről történt beoltás által. A gyermek meghalt féléves korában constitutionális syphilisben. A míg szopott, megmérgezésé anyjának egész vérrendszerét az emlőn keresztül, s a nő meghalt 38 éves korában, körülbelül három évvel azután, hogy a beoltás általi szerencsétlenség történt. Dr. Whitehead több ily esetet számlál el, s azt hisszük, nem volna nehéz még többet gyűjteni.

Nem kevésbé nevezetes e nyavalyának hosszú megmaradása a testben. Az kétségtelenül igaz, hogy

ügyes gyóymód által a syphilis jelenségei megsemmisíthetnek, vagy kiirtathatnak, de a betegséget magát semmiféle gyógyítás ki nem irtja. A legjobb esetben lappangóvá lehet azt tenni, de nincs ellene semmi biztosság, hogy újra ki se törjön, sőt hogy egymásra is el ne ragadjon, a ki az inficiált egyénnel szoros összeköttetésben van.

A syphilisre alkalmazható különösen és a legnagyobb mértékben a rettenetes mondás: az apák bűnei meglátogattnak gyermekeikben, harmad és negyediziglen. Temérdek esetben a gyermek meg van romolva már az anyai méhben, idő előtti szülés időtlen vagy holt gyermek szülése s más ilyen természetű dolgok, a legtöbbször eredményei s a nőnél a legbiztosabb jelenségei a constitutionális syphilisnek. A legszomorubb része a kérdés ezen oldalának a gyakoriság, a melylyel a baj ismétlődik ugyanazon betegben. Dr. Barnes, a St. Thomas's Hospital szülész-orvosa mondja, hogy egyáltalában nem ritka eset, hogy egy nő ötször, hatszor, sőt tízszer szenved gyermekvesztésben vagy idő előtti szülésben és nincs neki egyetlen egészséges gyermeke. Továbbá a sok syphiliticus gyermek közül, kik a rendes időben születnek s életben maradnak, igen sok meghal néhány hónap alatt a születés után. A hivatalos feljegyzések 1866-ról 408 syphilisből származó halálesetet jelenenek arról az évről. E szám azonban még igen távol áll a valótól.

Igen sok esetben az öröklött syphilis nem teszi tönkre egyenesen a gyermeket, hanem működik benne egész életén át, mint organismusában fészkelő s hatalmasan dogenoráló elein. A betegség eredményei,

s a formák, melyeket az felvesz, szinte megszámlálhatatlanok. Az Organismus minden része ki van téve a megromlásnak, az agy különösen, s az egész idegrendszer. Az ismert eredmények közül megemlíthetjük a bárgyúságot egész az esztelenségig s a paralysisnek különböző nemeit, magában a vakságot, siketiséget s a szaglás és ízlés elvesztését.

Bárminő hosszú idő sem képes az egyszer syphilis által megrontott emberi organismust visszaállítani az erő és egészség azon állapotába, a melyet az különben élvezett volna. A míg, ha az a test a produkció által tovább él, megváltozott constitútiójának nyomai mindig meglesznek a sarjadékban, igaz hogy mind gyengébben és gyengébben, a mint az idő nagyobb, de az eredményeket azért kitörölni lehetetlen.”

Ha föntebbi állítások igazak, a melyeknek igazságát egyetlen, az állítások alapjául szolgáló tényekkel ismerős ember sem fogja tagadni, szorosán folyik belőlük azon következtetés, hogy a syphilis előmozdítja a közönséges betegségek csaknem minden fajának terjedését; hogy az közvetlenül vagy közvetve roppant arányú betegséget szül; hogy a midőn ezen betegségek nem á syphilis folytán állanak is elő, azaz olyan egyénekben, kiknek verők azzal saturálva van, lényegesen módosítja a betegség jellemét, gyakran növeli annak erejét és kiterjedését s rendesen veszélyesebbé s hosszabbá teszi.

Nyilvánvaló mindezekből, hogy a prostitutiónak a közegészségi állapotra mily nagymérvű befolyása van. Rendezni kell tehát a prostitutiót és pedig oly módon, hogy a két legnagyobb veszedelem, melyek bennünket folyton kísérnek, lehetőleg eltávolíttassék.

Egyszerűen beszüntetni a bárczák kiszolgáltatását s szigorúan üldözni azokat, kik ennek daczára keresetet úznek magukból, szóval kiirtani a prostitutiót, nem lehet, mert ez egyrészt felülmúlja erőnket, másrészt pedig, mert a prostituált nőre, a természet erejénél fogva szükség van.

„A természetes szenvedélyek, — jegyzi meg az angol orvos, — melyek mindkét nembeli ifjúságot ellenállhatlanul ösztöneik, a szerelem örömeire nem nyomhatók el. Minden erkölcsi és társadalmi akadály, melyeket ezen életszükség ellenébe akarunk állítani, végül el fognak az útról gördítettetni, bármennyi nyomort okozzanak is a vak ellenállás által, a feltartóztatlanul előre siető roham ellen. Mily színben kell tehát a prostitutiót tekinteni, ha megfontoljuk a nemi közlekedés nagy alapszükségét? Ugy kellene azt tekinteni, mint becses ideiglenes helyettesítését a dolgok egy jobb állapotának. Sokkal jobb ez, mint semminemű közlekedés, mely nélkül mind a férfiak, mind a nők felette természetellenes életet viselnek.”

Mr. Acton kijelenti, hogy prostitutiót úgy tekinti, „mint kikerülhetetlen kísérőjét a polgárosodott s különösen az egymás mellett sűrűn lakó népességnek. Midőn mindent elmondottunk és mindent megtettünk, még akkor is mindörökre kiirthatatlan fog maradni.

Ha tehát bele kell nyugodnunk a megmásíthatatlanba, nem tehetünk egyebet, minthogy a mostani berendezést változtassuk meg.

Hogy pedig ez bekövetkezzék, az államhatalomnak kell beavatkoznia.

A nyilvános prostituált nő állandóan egészségügyi ellenőrzés alatt állván, ha fertőző betegségbe-

esik, ez nála hamarabb konstatálható, míg a titkos prostituált megbetegedése esetén vagy a keritónők által kezelteti magát, kik ebben rendszerint némi jártassággal bírnak, vagy pedig ha orvosi gyógyítás alá veti is magát, ezen kezelés nem ellenőrizhető, mert a saját tetszésére bizatik, hogy az orvosi kezelést folytassa-e vagy sem, a mennyiben a gyógykezelést megszüntetné, arra nem kényszeríthető.

A közegészségügyről szóló 1876. évi XIV. t.-ez. 80-ik §-ában elrendeli, hogy az orvos, ha ragadós beteg jut kezelése alá, ezt a hatóságnak bejelenteni tartozik. A törvénynek ez a rendelkezése az orvosok által nem hajtatik végre. És ez helyesen van így. Mert ha a venericus betegségbe esett, kezelése alá jutott nőt az orvos a hatóságnak bejelentené, ez pedig a gyógykezelés folytonosságát ellenőrizné, hogy esetleg kényszereszközökkel is gyógyítás alatt tartsa a nőt, ez bajával sohasem jelentkeznék orvosnál. Ennek következménye pedig az lenne, hogy félelmetes módon megszorodnék a bujakórban szenvedő, de orvosi kezelést igénybe nem vevő nők száma.

A beteg prostituált nő körülményeitől, lelkiismeretétől függ már most, hogy tudva betegségét, ennek dacára is érintkezik a férfiakkal, s szándékosan terjeszti e kórt. A prostituáltak gyengébb anyagi viszonyok között lévő része, a mikor a megélhetés nehézségeivel küzd, bizonyára nem csinál lelkiifurdalást magának abból, hogy mást beteggé tesz. Élnie kell s ez elég ok neki arra, hogy a lelkiismeret hangját elnémítsa. A másiknál talán a kárörömben, a bosszúban találhatjuk meg a szándékosan inficiálás okát. A harmadik pedig úgy vélekedik, ma találkozott elő-

ször, többé úgy sem látja, a kit szerencsétlenségbe sodor.

Magyarázatul, indító okul elfogadhatjuk, mind a hármát, de hogy az okot tudjuk az mitsem változtat azon szomorú tapasztalati tényen, hogy a megfertőztetés veszedelmének lépten-nyomon ki vagyunk téve, mert ismeretlen előttünk a megakadályozás módja. A romlottsággal szemben tehetetlenekként állunk s a pillanatnyi élvezet nyomán megmásíthatatlan szomorúság kél, mely a megrövidített életen át állandó kísérről szegődött hozzánk.

A venerikus megbetegedések ellen tett intézkedéseink vajmi kevesek.

A közegészségügy rendezéséről alkotott 1876. évi XIV. t. cikk 89. §-a az egyedüli intézkedés, mely következőleg hangzik:

„A hatóság intézkedik, hogy ragályos betegségeknek — *hova a bujakor is számítandó* — nagyobb terjedelemben történt felmerülte alkalmával, az azokban szenvedő egyének gyógykezelés alá vétessenek.”

„Oly bujasenyvesek, kiknek gyógykezelése vagyoni állapotuk vagy házi viszonyaiknál fogva otthon nem eszközölhető, a legközelebbi polgári, sőt ilyenek hiányában katonai kórházba is *szállíthatók*, hol teljes felgyógyulásukig visszatartatók.

Tehát csak *szállíthatók*, nem pedig *szállítandók*.

A kórházba nem szállított bujakóros beteg, mint fentebb kimutattam, ellen nem őrizhető, de ha a legszigorúbb ellenőrzés alatt állana is ez a felügyelet, nem annyira megbízható, hogy teljes megnyugvással lehetnénk a betegség terjesztésének megakadályozására nézve, mert a beteg különböző okok

behatásának van kitéve, s ezek érvényesülését az ellenőrzés lehet, hogy csökkenti, de egészen útját nem állja.

A prostitúció révén létrejött betegségeket kiirtani meddő fáradság, lehetetlen erőlködés. De nem lehetetlen azok csökkentése, ha óvó szabályokat állítunk fel, s ha a mindenki, az egész népesség érdekében teremtett óvintézkedéseket szigorúan végre is hajtjuk.

Nekünk magyaroknak egy cseppel sincsen kevesebb okunk reá, hogy a prostitúcióval s annak káros következményeivel kevésbé foglalkozzunk, mint a külföldnek, mert ha átlapozzuk a venerikus betegségben szenvedők egyedüli és utolsó menedékhelyén, Nieder Lindwieseben gyógyulást keresők listáját, arra a szomorú tapasztalatra jutunk, hogy a gyógyvendégek számát egyhanuadrészben évről-évre Magyarország szolgáltatja.

Helytelen feltevés lenne a magyarok ily nagy számával szemben a külföldiek kisebbségéből azt következtetni, mintha a más nemzetbeliek talán nem fektetnének egészségükre akkora súlyt, mint mi, s nem igyekeznének épügy megszabadulni a legundorítóbb betegségtől, mint mi magyarok. Hanem igenis bátran következtethetjük, hogy a külföldön a venericus betegségeket megakadályozó hatályosabb intézkedések létesítették, s azok bizonyára teljes szigorúsággal végre is hajthatók.

Nem képezheti az én feladatomat, taglalásába bocsátkozni annak, hogy mily megelőző és óvó orvosi intézkedések foganatosítandók a betegségek meggátolására. Én csak annak a konstatálására szorítokozom, hogy noha eléggé lelkiismeretesen történik az egész-

ségügyi ellenőrzés, mégis nagy számmal fordulnak elő fertőző megbetegedések.

De mégis szigorubbá kellene tennünk az orvosi ellenőrzést a mostaninál, gyakoribb vizsgálat által, Ha lehetőleg elejét vesszük a fertőző betegségek terjesztésének és ezzel terjedésének, a népet, a nemzetet erősítjük meg. A fertőző betegségben szenvedő ember vagy nem nőülhet meg s a magyar faj szaporításában részt nem vehet, vagy ha elég könnyelmű és lelkiismeretlen családot alapítani, csak elcsenevészedett, undort gerjesztő nemzedéknek lehet teremtetője, a mivel pedig többet árt az emberiségnek, mintha egyedül marad s betegségét magával viszi a sírba s nem ülteti át gyermekeibe, hogy azok újra továbbterjesszék.

De vigyáznunk kell, hogy a jogtalanság gyanújába ne essünk, mert igazságtalanok vagyunk a prostituált nőkkel szemben, midőn velük csak megvetésünket éreztetjük. Szívünkben helyet kellene foglalni a száanalomnak és egyszersmind a megbocsátás érzetének is. Szánunk kell e nőket, hogy sorsuk oly foglalkozásba kergette, mely őket a társadalomból teljesen s mindenkorra kizárja. De megvetésünkkel és száalmunkkal egyidőben jusson eszünkbe az, hogy a nyilvános prostituált éppen nekünk, kik utáljuk őt, tesz szolgálatot, amikor levetkőzve minden szégyenérzetet, odadobja magát az őt kívánók karjaiba, s a már elvesztett erkölcsén kívül egészségét is koczkára teszi. Koczkára teszi pedig olykép, hogy nemcsak az általános testi betegségekre válik a folytonos élvhajhászat, a kimerülés, az elcsigázottság által fogékonyabbá, hanem a venericus megbetegedés vesze-

delmeivel is minduntalan szemben találja magát, s azon csekély anyagi haszonért, melyet önfeláldozásért jutalmul kap, a kórházak hosszantartó s lelket tompító rabsága vár reá.

Jusson eszünkbe, hogy ha prostituált nők nem lennének, nejeink és leányaink folytonos inzultusoknak volnának tárgyai a férfiak részéről, mely inzultusok igen gyakran az erőszak formáját ölténék.

Akkor tehát, amikor kétségtelen előttünk, hogy a prostituált nő sülyedtségével a mi becsületünknek, a mi tisztességünknek és szemérmünknek egyik védbástyája, lehetetlen annyira elfogultaknak lennünk, hogy csak a megvetésre méltó nőt lássunk benne.

Jóindulatunkat a prostituáltakkal szemben azzal bizonyíthatjuk be, ha megvédjük őket az elnyomás és kizsárolás ellen.

Amint említettem, a prostitúció veszélyeinek elhárítására az államhatalomnak kell közbelépnie.

Az államhatalom a prostitúcióval szemben három álláspontra helyezkedhetik:

1. vagy nem vesz róla tudomást,
2. vagy tűri azt és rendezi, vagy pedig
3. üldözi a prostitution

Az első felfogás helytelen, mert ha szabad teret enged a prostitúciónak, az terjed minden vonalon, minden mértékben, míg végre előnti a társadalmat. A harmadik czéltalan, mert a prostitútiót teljesen kiirtani, sem nálunk, sem máshol sohasem fog sikerülni.

Leghelyesebb álláspont a második, mely számot vet a leküzdhetetlen akadályokkal s tűri a megmáshíthatlan rosszat, de egyúttal védekezik is ellene s

amennyire az emberi akarat módot nyújt reá, igyekszik ellensúlyozni, meggátolni az abból fejlődhető veszedelmeket.

Ezen védekezés kétféleképpen nyilvánulhat, t. i. vagy megengedi, hogy a prostituált nők nyilvánosan, utczákon, utakon, tereken, a közönség által más okból látogatott helyeken is megjelenhessenek és tartózkodhassanak, vagy pedig kényszereszközöket alkalmaz, hogy a prostituált nők a közönség szeme elől elkülöníttessenek és elszigeteltessenek.

III. FEJEZET.

(A bordély rendszer előnyei a magánlakók rendszere fölött. Hatósági szabályozás szükségé. Az utczi prostitúió megszüntetése. A titkos prostituának veszedelme az utczi tisztességgel szemben és a társadalomra. A prostitúió megtürésének ellenségei s érveik tarthatatlansága. A prostitúió rendezésére nézve eddig felmerült vélemények és tervek.)

A prostitúió szerintem élni fog mindaddig, míg az emberekből a kéjtelgés iránti vágy ki nem hal, miután pedig ezt a vágyat a természeti ösztön szolgálta, semmi okunk nincsen azon feltevésre, hogy az valaha megszűnnék, avagy csak csökkennék is, ellenkezőleg a romlott erkölcsök mai korszakában, amikor oly gyorsan élünk, arra lehetünk elkészülve, hogy az fokozódni fog, s így a prostitúióval, mint kiirthatatlannal és önmagától meg nem szűnővel, számolnunk kell.

A leszámolás során arra kell törekednünk, hogy a prostitúió okozta erkölcsi és fizikai bajokat — miután azokat megsemmisíteni sohasem fog sikerüni — a lehető legcsekélyebbre reducáljuk.

Ezt elérhetnénk, ha az egyedül lakó nők rendszerét eltörölnénk, s csak a csoportosan lakó nők rendszerét, a nyilvános házakat tűrnénk meg.

Mert a bérházakban, ahol magán prostituáltak tartózkodnak, serdülő gyermekek, felnőtt leányok is laknak, kik a legjobb akarat mellett sem hunyhatnak szemet a prostituált nő viselkedése felett, s noha szülőiknek talán nem panaszkodnak, önmagukban mégis szégyenkeznek a látottakon. Panaszaikat restelik is elmondani, tiltja azt a szégyenérzetük. Ilyen korban pedig a lélek fogékonyabb, a gyermek emlékezetébe kitörölhetetlenül belevésődik a romlottságra vezető cselekedet, s korán ismerkedvén meg az erkölcstelenséggel, önmaga is hamarabb erkölcstelenné válik. A prostituáltakkal egy házban rendszeren a szegényebb sorsú emberek laknak, kiknek nincsen módjukban gyermekeik erkölcsét megvédeni azzal, hogy kiköltözhessenek.

Ellenben a csoportosan lakó nőkkal egy fedél alatt lakók közül még a cselédként alkalmazottaknak is legalább 30 évesnek kell lennie, míg a kiskorúak egyáltalán ki vannak zárva ezen hajlékból, tehát a prostituáltak környezetüket meg nem ronthatják.

Mert az egyedül lakó nő erkölcstelenségét az utcára viszi, ott árulja, s ezzel megzavarja másoknak, olyanoknak is a jó izlését és nyugalmát, kik az ő bájai bírása után nem törekednek, sőt a mennyire csak tehetik, elkerülni iparkodnak őt.

Ellenben a csoportosan lakó nő állandóan a házban, négy fal között tartózkodik, s az utcán senkit meg nem háborít, közelükbe, társaságukba csak olyan egyének jutnak, a kik önmaguktól mennek hozzájuk, a kiket tehát elkészülve talál a mulatásnak, duhajkodásnak, a pikantériának erősebb mértéke is.

Mert az egyedül lakó nő nagy kiadásainál fogva megélhetés szempontjából, mintegy kényszerítve van az utcán való tartózkodásra és szemérmetlen viselkedésre.

Ellenben a csoportosan lakó nő megélhetése az üzlet pangása esetén is biztosítva lévén, nincsen oka arra, hogy a rendet megbontsa s magának bajt, büntetést szerezzen.

Mert az egyedül lakó nő egészsége és cselekedetei tekintetében nem áll olyan felügyelet alatt, mely reá hatással lenne.

Ellenben a nyilvános házban lakó nőt a bordély tulajdonosa kellőleg ellenőrzi, saját érdeke lévén, hogy a nála lakó prostituált nő egészséges legyen s kihágást el ne kövessen, miután azért ő is büntetetik.

Mert az egyedül lakó prostituált az orvosi ellenézés alól akárhányszor kisiklik, s azzal, hogy ezért büntetésben van része, a tőle megbetegedett férfin már mitsem segítünk.

Ellenben a csoportosan lakó prostituáltak együtt, egyszerre állítatnak a vizitáló orvos elé, s jelenlétükért a nyilvános ház tulajdonosa személyesen is felelős s így ki van zárva a vizsgálat elmulasztása, miután a megvizsgálándók száma az orvos előtt is ismeretes.

Mert végül azt kívánja a társadalmi tisztesség, hogy a prostituált nőket — épügy, mint a fertőző betegeket a mennyire lehetséges, elkülönítsük, s hogy más tisztességes nők rovására ne vegyülhessenek bele a társágba s ne legyen alkalmuk a még romlatlanok megmétekezésére.

Ellenvetésül felhozhatják erre, hogy a bordélyrendszer jobban terjeszti a venerikus betegséget, mert az ottlevő prostituáltak sokkal gyakrabban érintkeznek a férfiakkal s gyakrabban inficiálhatnak. Ezzel szemben én azt hiszem, hogy miután a nyilvános házban lakó prostituált részéről nem tapasztaljuk azt a

csábitást, melybe az utcai prostituálnál minduntalan belebotlunk, — a nemi érintkezés kevesbedni fog. Azon felül pedig, ha az utcai prostitúció megszűnik, helyette a bordélyházak száma szaporodik s egyben növekedik az ott elhelyezett prostituáltak száma is. A prostituáltak száma tehát nem csökkenne, csak az lenne a különbség, hogy azok zárt helyen lennének.

A bordélyrendszernek a fentebb kimutatott előnyeivel szemben egy hátránya is van azonban. Ez az, hogy a ma fennálló viszonyok között a prostituált nő a bordélytulajdonosnak mintegy rabszolgája. Keresményét az szedi el s az kezeli. Élelmezését, ruházatát, általában minden a prostituált nő személyére fordított kiadásokat mondhatni uzsorás módon számít fel. Ennek a következménye az, hogy a leszámolásnál mindig a nő adós. De a mi ennél is fontosabb, a prostituált nő a telepet csak kivételesen vagy nagy ritkán hagyhatja el s ez a körülmény — rabbá teszi őt.

E tekintetben hatósági szabályozás és ellenőrzés lenne kívánatos.

A prostituált nővel a tulajdonosnak a hatóság által láttamozott szerződést kellene kötnie, mely szerződés körvonalozná a prostituált nőnek a tulajdonossal szemben fennálló jogait. Megállapítaná a bordélytulajdonos által bármi czimen követelhető összeg maximumát. Legkülönösebben pedig határozott rendelkezést tartalmazna a prostituált szabadidejét illetőleg. Nincsen mit tartanunk attól, hogy a szabadságot nyert prostituált az utcán épügy folytatná az illetlenkedést, mint azelőtt, mert a ritkán élvezett

szabadság csak egy gondot adna neki, — hogy szeretőjével találkozhassek. Önként értetődik, hogy a szabad időkben a most divatos s ismertető jelül szolgáló tarka, kihívó színű ruhák a bordélyház ruhatárából hiányoznának.

A szerződésben lekötött jogok biztosítására, az ellenőrzésnek a leghatásosabb formája az lenne, ha a hetenként kétszer történő orvosi vizsgálatok alkalmával, vagy mondjuk azokkal egy időben, hetenként egyszer egy kiküldött rendőrtiszt viselő is jelen lenne a nyilvános házban, hogy meghallgassa s a tulajdonos és rendőrorvos jelenlétében jegyzőkönyvbe vegye a bármely oldalról jöhető panaszokat, melyek természetesen nem ott, hanem a hatóság előtt nyerne elintézését.

Az ilyképen meghonosított ellenőrzéssel ha nem is kellemessé, de bizonyára tűrhetővé tennék a prostituált nők helyzetét, kik ma a bordélyházi tartózkodástól irtóznak — valljuk be őszintén, hogy ez érthető is — s legfőbb törekvésük, hogy a telepről megszabadulva, nem a társadalomba visszatérhessenek, hanem magán prostituáltak lehessenek.

Ha a nyilvános utcai prostitutiót megszüntetnénk, önként következik, hogy ezzel egyidőben eltöröltetnék a magán titkos kéjnők kategóriája is.

Amint fentebb említettem, a futó bárczások inkognitójuk tudatában s annak leple alatt magasabb díjazást igényelnek s rendesen kapnak is. De ugyanezen tudatban belevegyülnek a társaságba is, s manapság akárhány egyébként tisztességes vendéglőben egy asztalnál láthatjuk őket, hozzájuk nem tartozó férfiak, nők, családok körében, kik nem is sejtik,

hogy közöttük prostituált nő is van. A távolról szemlélők nem tudhatják, hogy az asztalnál helyet foglalók előtt a velük időző nő foglalkozása ismeretlen, s igen könnyen az a gyanú támad, hogy ezt tudva, kerültek egy asztalhoz. Ezenfelül pedig alig kerülhető el, hogy az étkezés vagy időzés tartama alatt bizonyos érintkezés ne fejlődjék ki az együttlevők között.

A titkos, de mégis bárczás nők rendszere kárhordatandó tehát társadalmi szempontból is.

Megnyugtató okot létezésükre egyáltalában nem találhatunk.

Azok, akik azt hiszik, hogy a futó bárczával a titkos prostitúciónak elejét veszik, elfelejtik, hogy a titkos prostituáltak zömét a varrónők, nevelőnők, elárusítónők, orpheumi és dalcsarnokbeli énekesnők és a — *tisztességes asszonyok* szolgáltatják. Már pedig ezeket a rendőrorvos maga előtt soha látni nem fogja, mert ezek mindmegannyian rendes foglalkozással bírnak s társadalmi elhelyezkedésüknél fogva soha, de soha bárczaváltásra magukat el nem határozzák s orvosi ellenőrzés alá magukat nem vetik. De nem teszi ezt a helynélküli cseléd sem, mert állapotát ideiglenesnek tekinti s a prostitúció üzését csak kiegészítő eszköznek tartja addig, míg újra szolgálatba lép. Ez utóbbiak különben sem önszántukból esnek egyszer-egyszer a prostitúció bűnébe, hanem minden egyes alkalommal a jelentkező csábítás hatása alatt.

Azért a csekélyszámu nőért tehát, kik egyrészt a könnyelműség és a dologtól való irtózás, másrészt pedig a hatóságtól való félelem következtében a közön-

ség félrevezetésével beállanak a prostituáltak létszámába, nem érdemes, sőt egyenesen káros veszélyeztetni a különben tisztességben élni kívánó többi nők jó erkölcsét és pedig annál kevésbbé, mert ezek idővel úgy is önként nyilvános prostituáltakká válnának, ha pedig nem, legalább nyitva maradna számukra a visszavonulhatás aranyhidja, mely a bárczaváltással mögöttük örökre elzárattott.

Azt a kevés eredményt, amit a futó a titkos bárczával érünk el, az erkölcsök terén okozott rombolás nagy mértékben felülmúlja. A közegészségnek vele vajmi keveset használunk, de annál többet ártunk a tisztességnek.

Ha megszüntetjük a magánlakásban lévő prostituált nők rendszerét, egyúttal megszüntetjük a botrányokat is, melyekről a napilapoknak a „közönség köréből” czimű rovata oly gyakran megemlékezni kénytelen.

Ma tisztességes nőnek a késő esti órákban csakugyan vakmerőség az utcán egyedül, férfi kísérel nélkül, végigmennie. Nálunk a nők még megmaradtak annyira nőknek, hogy a tolakodó, velük szemtelenkedő „aszfalt-betyárokat” nem szokták napernyőjük nyelével elűzni maguktól. Nőiességükből kivetkőződni nem akarnak s inkább piruló arcczal haladnak tovább, semhogy a tolakodó suhanczokat jól megérdemelt elbánásban részesítenék. Irtóznak a botránytól, ami végtére csakugyan nem kellemes dolog, s félnek tőle, hogy személyes fellépésük esetén a jó nevelésükről, műveltségükről táplált vélemény szenvedne csorbát.

Csak a napokban jelent meg egyik fővárosi napilapban a következő felszólalás, melynek igazságát számos hölgy bizonyíthatná.

Egy fiatal, előkelő hölgy írja nekünk a következő sorokat:

„A mi uraink, köztük sokan egyenruhában is, sajnos, nem tesznek többé különbséget a tisztességes és — a többi hölgyek közt. Nem azokról az urakról szólok, a kik esténként egy-egy nagyobb kávéház előtt álldogálnak és az előttük elhaladó hölgyeknek a fülébe súgnak valamit. Leírom e helyütt egyik gyanútlan sétámat.

Egy barátnőmmel mentem. Két úr jött utánunk. Bókokat, pikáns megjegyzéseket súgtak fülünkbe, mígnem megfordultam és arczukba vágtam:

„Az urak aligha gentlemanok”.

„A két elegáns úr erre eltűnt. Alig megyünk pár lépéssel odább, egy idősebb úr simul hozzánk, szemtelenül végignéz rajtam, aztán barátném oldalára tér át, ugyanazt teszi. Mi kénytelenek voltunk a körülről egy mellékutczába menekülni. Mikor hazaindultunk, egy katonatiszt jött mögöttünk, aztán tízszer is elénk került, megfordult, ismét hátunk mögé jutott, ránk mosolygott. Tessék elhinni, ugyanez a sorsa sok ismerősömnek is, bár ezek sem adnak semmiféle „agit” sem mosolygásukkal, sem pillantásaikkal. Csak egy sétámat írtam le, de ivateket írhatnék róla, mert nem múlik el egyetlen nap sem, hogy valamely tolakodó szemtelenségeinek ne volnék kitéve. Nem vagyok álszemérmes, igen jókedvű is vagyok, de arra egyáltalán nem érzek magamban hajlandóságot, hogy ilyen uton kössek ismeretségeket.”

„Mi nők, sajnos, a teremtés uraival szemben nem szerezhetünk magunknak elégtételt. Ha idősebb nő vagy férfi kísér is bennünket, ez nem fészélyezi az aszfaltbetyárokat. Talán e sorok teszik majd figyelmessé az utczai kalandorokat arra, hogy különbséget tegyenek a tisztességes és a kétesebb genreű hölgyek közt.”

A nők félelmét érthetjük. De ha ők maguk nem tudnak segíteni ezen a túrheteretlen állapoton, a mi végre is csakugyan nem annyira őket, mint inkább minket illetve meg. Segítsünk rajta mi s tisztítsuk meg az utczákat a prostituált nőktől s ezzel megszüntettük a tisztességeseket a szemérmetlen zaklatásoktól.

Ma az asphalt lovagjai, ha felelősségre vonatnak, tévedésükkel védekeznek, melybe az utczán járó nagyszámu prostituált nők tudatában, mint mondják, igen könnyen eshetnek, de ha az est beáltával nem lépik el a lepkék az utakat, ez a védekezés megszűnt jogosult lenni.

Igaz, hogy a titkos prostituáltakat a nyilvános helyekről el nem tilthatjuk, mert nem ismerjük őket, de az is igaz, hogy a titkos prostituált óvakodik bárhol is feltűnő magaviseletet tanúsítani, mert érdekében áll, hogy a rendőrség előtt magát el ne árulja.

A rendőrségnél egybegyűlt adatok arról tesznek tanúságot, hogy megbotránkoztató viselet miatt titkos prostituált ellen még sohasem tétetett panasz. A nyilvános prostituált míg egyrésztől szándékosan árulja el, hogy piaczi forgalomban van s ez, ha egyébként nem, öltözködésében fejeződik ki, addig másrésztől

azt hiszi, hogy miután türelmi bárczát váltott s nyilvánosan romlottá lett, ezt a közönség róla úgy is tudja, s így semmi oka ninesen arra, hogy a női tisztességre figyelemmel legyen. Ez utóbbiaknál természetesen nagy szerepet játszik az alacsony műveltség is.

Az erkölcstelenség ragadós s fejleszti a prostitutiót. Csábítja magához a nőt.

Az utczai prostitúció közszemérem szempontjából is üldözendő, nemcsak közegészségéből. Üldözzük a prostitutiót azért, mert megrontja, aláássa az egészségünket, de hiszen ugyanezt teszi az erkölcsök téréen is. Mint valami piszkos büzt terjesztő csatorna víz, úgy hömpölyög ma Budapesten az esti és éjjeli órákban a kendőzetlen arczátlanság, a megvásárolható női becsület, a frivol és trágár szemérmertlenség. És valamint a miasmákkal telt pocsolyavíz, mindenütt nyomot, iszapos leülepedést hagy maga után, a merre útja vezette, úgy a nyilvánosan végig vonuló erkölcstelenség is hasonlóképpen mély barázdákat szánt a társadalomban, s minduntalan új abb és ujjabb áldozatokat követel. Az áldozatok pedig a társadalomnak minden rétegéből kerülnek ki s ekként érdekelve lévén osztálykülönbség nélkül mindenki, helytelenül tesz az, ki összefont karokkal, tétlenül nézi az erkölcstelenség egyre nagyobb hullámverését.

A székesfővárosnak majd minden mellékutczájában egy nyilvános ház, — a mi ugyan túlzott feltevés, mert összesen legfellebb ha 100 keletkeznék — kevésbbé veszélyes a közerkölcsökre, mintha minden utcán csak két magán prostituált sétál fel- és alá.

Míg az utcai prostitúció fennáll, addig az erkölcsök megjavulásáról szó sem lehet.

A mily örvendetes jelenség, hogy a székesfőváros lakossága évről-évre rohamosan szaporodik, ép oly elszomorító, hogy ezen gyarapodással arányban nem álló mértékben emelkedik a prostituált nők száma is.

Tévedés lenne azt hinni, hogy a lakosság szaporodásával egyúttal növekednie kell a prostituáltak számának is, mert a lakosság emelkedése még nem jelenti azt, hogy a nemi inger is nagyobbodott, de a prostitúció növekedése igenis jelenti azt, hogy a nemi ingerre való felhívás öltött szélesebb medret, s az állandó kínálat lett nagyobb, a mi természetesen maga után vonja a gyakori, a fokozott érintkezést.. *A hány prostituált nő van, ugyanannyi becsületes anyát veszítettünk el.*

A társadalomnak sohasem lehet célja, a fiatal leányok, a leendő anyák erkölcsi jólétét veszélyeztetni, őket a prostitúcióra ingerelni, tanítani, nevelni; ellenkezőleg az képezi hivatását, hogy lehetőleg eltávolítson minden csábesszökt, mely az erkölcsi romlottságra hiv, s annak fejlesztését előmozdíthatja, sőt csak egy feladala lehet, megerősíteni a jó erkölcsöket, mert csak romlatlan erkölcsű nő szülhet ép, egészséges gyermekeket, s csak egészséges gyermekek fejlődhetnek derék, határozott erős férfiakká, s csak megizmosodott férfiak tehetik erőssé, tekintélyessé a nemzetet s benne az államot. Züllött erkölcs züllött nemzedéket teremt, züllött nemzedék pedig képtelen, erős államot alkotni.

Ámbár a külföld világvárosai sem dicsekedhetnek azzal, hogy nálunk a prostitúció szunnyad, vagy ha ébren van is, a társadalmi rendet nem zavarja meg és ámbár bebizonyított tény, hogy fővárosunk fejlődése sokkal rohamosabban történt és történik, mint a már megállapodott külföldi világvárosoké, mindazonáltal nincsen szükségünk arra, hogy Budapest vezérszerepet játszó a prostituált nők befogadásának terén.

A rendezetten fejlődő, a szépülő Budapest, ma fokozottabb mérvben foglalkoztatja az illetékes köröket, mint valaha s minden törekvés oda irányul, hogy a főváros utczái, utai, terei szabályozottak rendezettebbek legyenek.

Vajjon nem volna idő- és célszerű, ha ezzel egyidejűleg ezeket az utcákat, utakat s tereket megtisztogatnánk az utczái prostitúciótól ?

Mit használ, kinek van öröme a szép városban a paloták versenyző szépségében, ha az előttük levő járda mocskos s félve megy rajta végig az ember.

El kell sepreni az utcai prostitúciót, mi a magán prostituált nők túrt rendszerében találja éltető gyökerét. Nemhogy túrni nem szabad, hanem egyenesen ki kell irtani a magánlakásokban levő nőket, — s ha megszüntettük ezt a rendszert, egy csapással tisztává tettük tőlük az egész várost.

Mintha hallanám a nyilvános házak elleni kifogást, hogy az megfosztja a nőt egyéni szabadságától, s ennél fogva nem helyeselhető, — a mai, minduntalan nagyobb szabadságra törekvő világban.

Igaz, a nyilvános házban való tartózkodás némiképpen korlátozza az egyéni szabadságot, mert hely-

hez köts felügyelet alá helyez. Igen, de kényszerítő eszközökkel senkit sem erőszakolnak reá, hogv prostituálttá legyen, ha pedig önszántából azzá lesz, a társadalomnak védekeznie kell vele, mint olyannal szemben, ki állandóan veszélylyel fenyegeti az emberiséget. Ennek a védekezésnek a mikéntje pedig a körülményekben leli magyarázatát.

Mint minden egyes dologban, úgy a prostitúció rendezésének kérdésében is elágazók a vélemények.

Vannak, a kik a prostitútiót kiirthatatlannak tartják s csupán arra szorítkoznak, hogy az abból eredő veszélyeknek vegyék elejét. Ezek a bordélyrendszer hívei. Mások pedig felveszik a küzdelmet a probtitúcióval s azt minden eszközzel kipusztítani igyekeznek. Ezek a prostitúcio megtürésének általában ellenségei.

Ez utóbbiak közzé tartozik Müller dr. * aki határozottan kijelenti, hogy az iparszerűleg űzött prostitúció megtürése mellett teljes lehetetlenség annak káros következményeit elhárítani. Mert egyrészt a hatóság nem ügyelhet mindig és mindenütt kellő éberséggel, másrészt már maga a megtürése a prostitúciónak nem egyéb, mint a nemi érintkezésre intézett állandó felhívás. A prostituált nő az utcán a személyesített erkölcstelenségét mutatja. Megakadályozhatjuk-e, hogy prostituált nők szemeiből a szemérmelenség ne sugározzék ki, ízléstelen bizarr-ruháikkal, kendőzött arczukkal, esetlen és szemtelen viselkedésükkel ki ne váljanak?

* Mene, Tekel, Upharsin ! Ein ernstes Wort über die sittlichen Mangel unserer Zeit, zumal die Prostitution von Pr. med F. W. Muller. Regensburg, 1891.

Mivel akadályozhatjuk meg, hogy ezek a személyek, a kik már pusztán létükkel csábítanak, tapasztalatlan, könnyen ingerlékeny természetű embereket el ne csaljanak. Hogy lehet azt megakadályozni, a hol nyilvános ház van, hogy az csak felnőtt emberek számára legyen nyitva, s kiskorúak, sőt gyermekek meg ne közelíthessék? Ugy véltek segíteni a bajon, hogy a prostituáltakat egy helyre szorították, a forgalomtól messzire. Ez intézkedés (mely többnyire Olaszországban szokás), sem érhetne el célját.

Egy bizonyos városrészt prostituáltá teszünk vele s az a könnyelmű emberek gyűlhelyévé válik, a mi közbiztonsági okból sem engedhető meg. Ehhez járul, hogy bárhol ütötték fel a prostituáltak tanyáikat, ez a szomszédságban lévő ingatlanok, vagy ingóknak igazságtalan elértéktelenedését vonta maga után. De meg nem is lehet ellenőrizni, hogy a prostituáltak nem lépik-e át a számukra megjelölt határt?

Az elzárt (nyilvános ház; prostitúció semmivel sem jobb az utcán élőnél. A nyilvános házak túrése a közönségben azt a hiedelmet ébresztik, hogy azok fennállása helyeselhető és hasznos, különben a hatóság nem engedné meg.

A mellett vaskos tévedés azt hinni, hogy a bordélyházakat ellenőrizni, azokat jó felügyelet alatt lehessen tartani.

Hogy lehetne itt legalább tűrhető állapotokat teremteni? Ki tartsa ott fenn a rendet? Azoktól a személyektől, kik a tisztaság és becsületérzésükről annyira megfélemedtek, hogy az ilyen házak vezetésére vállalkoznak, azoktól kívánjunk lelkiismeretes kötelességtudást?

Ha a nyilvános ház magánvállalkozás, úgy ott sem a rend, sem tisztaság, sem jog, sem törvény nincsen, azt pedig csak nem követelhetjük, hogy a rendőrség illetve az állam intézményévé váljon?

A középkorban — az általános elerkölcstelenedés korában — megtörtént, hogy egyes városok privilégiumaikban annyira mentek, hogy városi költségen nyilvános házakat állítottak fel és maguk kezelték azt. Ez azonban oly elfajulásokra vezetett, hogy nem-sokára beszüntették.

A prostitutiót nemcsak azzal indokolják, hogy lehetetlen azt elnyomni, hanem azzal is, hogy a hatósági felügyelet alá való helyezés az egyedüli védő eszköz vele szemben.

Ez az állítás téves.

A titkos betegségek egyáltalán csak ott léptek fel, a hol az emberek az erkölcstelenség útjára léptek. Minél jobban terjed a prostitúció, annál elválaszthatatlanabban van vele összekötve a fertőző betegség. A syphilis sehol sem fog hiányozni, a hol az iparszerűleg űzött prostitúció otthonossá vált. Bár világos és érthető, a XIX. században mégis azt hitték, hogy annak különös orvosi ellenőrzéssel elejét vehetik. Elrendelték egyszerűen, hogy a prostituáltak hetenként orvosi vizsgálatnak vessék magukat alá.

Nem nehéz az egyiknek a vizsgálatát, a másiknak a megvizsgáltatást megparancsolni, de nehéz már valamennyi prostituáltat *tényleg kivétel nélkül* orvosilag megvizsgáltatni, másrészt nehéz azt elérni, hogy az a bizonyos orvosi vizsgálat oly pontossággal és lelkiismeretességgel végeztessék, hogy ezzel a célt csak némileg elérjük.

Mindenki tudhatja, hogy az ilyen orvosi vizsgálatok többnyire csak illuzórius természetűek, mert egy már fejlődésnek indult betegség felismerhető, de csirájában alig.

A syphilis secundáris jellegét még nem ismerik közelebbről.

Annak az orvosnak, a ki megakadályozhatná, hogy a venerikus betegségek ne vitessenek a nyilvános házba, vagy a mi még többet jelent, hogy onnan ne vitessenek szét, annak még születnie kell.”

„A nyilvános ház korunk szégyenfoltja.”

A mint láthatjuk, Müller dr. sem az utczai, sem az elzárt prostitutiót nem tűri meg, hanem irtó háborut izen annak.

Szerintem ez a követelés túlzott. De legfőbb hibája, hogy megfelelkezik a nőtlen emberekről, s a nős emberek életében is gyakran előfordulható kényszerhelyzetről.

A postitutió teljes eltörlése, üldözése és kiirtása mellett tör újból lándzsát dr. Müller Frigyes Vilmos orvos,*) ki a prostitutió megszületését abban találja, hogy az ó-korban az egyéni szabadság gyenge védelemben részesült. A rabszolgaság, a gyermekkítétel, a leánykereskedés megengedése, a leányrablás, s a vallási őrjöngések példátlan eltévelyedései voltak annak okozói.

A germánok a férfi tisztességével és becsületével az erkölcstelen életmódot — írja Dr. Müller — összeegyeztethetlennel találták. A családi kötelékek

*) Dr. med. Friedrich Wilhelm Müller. Die Prostitution in Deutschland am Ende des neunzehnten Jahrhunderts, Regensburg 1892.

szentségét, sérthetlenségét és felbonthatatlanságát ép oly nagyra becsülték, mint hajdan az izraeliták.

A középkorban az erkölcstelenség ma ismert nemét szóval meg sem tudták jelölni.

A prostitúció túrése a házasságtörést mozdítja elő, alkalom a fiatal emberek erkölcsi és fizikai megromlására, a kerítésnek kedvez, sok nőt bűnbe sodor, A társadalomnak az alapja az erkölcsi rend. A prostitúció a syphilis egyedüli oka, ha nem volna prostitúció, syphilis sem lenne. A hol nem volt prostitúció, syphilis sem volt.

Be kell szüntetni a prostitúciót, s annak eltörése nélkül dr. Müller reformot el sem képzelhet.

Nincsen egy véleményen dr. Müllerrel egy berlini egyetemi tanár,*) ki arra a következtetésre jut, hogy a prostitúciót tűrni kell, de ellenőrzés alatt. Az utczaí prostitúció eltörlendő, s csak nyilvános házak türessenek meg. Mindkét esetben törekedni kell a prostitúció okainak a megszüntetésére. A nyilvános-házi nők a józan ész szerint sokkal megbízhatóbbak, mint a magán prostituált nők. Az orvosi ellenőrzés szigorúbban keresztülvihető. A vizsgálat elmulasztásáért, — mely hibába a magán prostituált gyakran eshetik — a kiszabott büntetés, nem segít már azon, a ki megbetegedett. A nyilvános ház ellensúlyozza a kerítést. Míg az utczaí prostitúció fennáll, a szegényebb sorsú nőhöz mindig közel van a csábítás, pedig a szegénysorsu leány, lehet, hogy már nem érintetlen, de még mindig nem prostituált,

*) Ex malis minima. Reflexionen zur Prostitutionsfrage. Von einem Universitätslehrer. Berlin 1891.

s nem is lenne azzá, mert a nyilvános háztól irtózik, de nem annyira, ha magán prostituált lehet.

A prostitúció szabályozása tárgyában Dr. Forell Ágost egyetemi tanár* egy kongresszuson Stockholmban felolvasást tartott s azt mondja, hogy a prostitúció kérdése nemzetközileg rendezendő, ha eredményt akarunk elérni.

Kaposi tanár Belinben, a nemzetközi orvosi kongresszuson — mondja Forell — 4000 orvos előtt, a prostitútorra nézve oda nyilatkozott, hogy az államnak és társadalomnak egyaránt érdekében fekszik, hogy a prostitúció káros következményeinek elejét vegyék és minden jogászai vagy formális habozásnak az egyéni szabadság megszorítását illetőleg meg kell szűnnie, hogy a syphilis elterjedésének gát vettessék. Erre nézve helyes formának a nyilvános házakat tartja Kaposi.

Dr. Forell a syphilis terjedésének meggátlására igen erős rendszabályokat ajánl. Hogy azonban azok célhoz vezetőek-e, nem lehet eldönteni, mert kivihetetlenek.

A syphilisben szenvedett nő — Dr. Forell szerint — felgyógyulta után 2 évig orvosi ellenőrzés alatt tartandó s prostitútiót nem űzhet, mert ezen idő alatt könnyen visszaesés állhat be s ez sokkal ragadósabb, mint a betegség kezdetén. Ha pedig a nő két éven belül újra visszaesik, a prostitúció üzésétől egyáltalán eltiltandó. A prostituált nők részére külön kórház állítandó fel, de velük együtt ne kezeltessenek oly nők is, kik szintén ragályos betegségben szenvednek,

* Zur Frage der staatl. Regulirung der Prostitution. Bremerhaven und Lipcse. 1892.

de nem prostituáltak, mert ez kártékonyan hatna ezek erkölcsére. A kórházak dologházakkal kapcsolódók egybe. A magánorvosoknak kötelességük lenne a gyógykezelésük alá kerülő ragadós betegségben szenvedő nőket a hatóságnak bejelenteni, sőt azon férfibetegek is nyilván tartandók lennének, kik foglalkozásuknál fogva a bajt könnyen terjeszthetik.

A prostitúció elnyomásának a leghatalmasabb eszköze volna a korai nősülés.

Az orvosi vizsgálatok mai rendszere majdnem egyenlő a semmivel, mert felületes s a közönségnek csak szemfényvesztésére szolgál, miután a vizsgálatnak az egész testre ki kellene terjednie. Egy pattanás, a szájszél berepedése fertőző bajra mutathat.

Az orvosok ma a pénzbeli oldalát nézik a dolognak s sok esetben ezen a téren gyakorlatlan, kevésbé képzett orvosok végzik az ellenőrzést.

Kaposi dr. a prostitúció állami kezelését indítványozta. Dr. Forell ezt cynikusnak találja. „Kaposi tanár — mondja — az államot és annak orvosait bizonyos nemi részek pucoló szerszámaivá akarja lealacsonyítani, hogy azokat azután — pénzért — mint tiszta árut értékesíthessék.

Megoldási mód volna a syphilis terjedésének meggátolására a betegeknek — rangkülönbség és műveltségre való tekintet nélkül kórházba kényszerítése, de mint mindenki, erre ő maga is azt mondja, ez kivihetetlen. A kicsapongásra hajló nőket nem bárczaváltásra kellene kényszeríteni, mint ezt Kaposi akarja — mondja Forell — hanem javítóintézetekbe küldeni s ott munkára szorítani. Igaza van Kaposinak;

hogya ha valaki tudja, hogy beteg, mégis érintkezik mással, büntetéssel volna sújtandó.

Mi üldöztük annak idején a soknejúséget, pedig annál sokkal rosszabb polygamiára tettünk szert a prostitúcióban.

Minden jobb érzésű török és arabs megvetéssel gondol és teljes joggal a mi szabályozott prostitu-tiónkra.

A pénzért, szerelem nélkül való érintkezés, természetellenes és egészségtelen forma, ezért küzdeni kell ellene. Az erre való ingerlés üldözendő és büntetendő lenne. A mennyiben pedig a szegénység az oka, azt társadalmi uton kellene megszüntetni.

A prostitúció, a házasság és az elválás megkönnyítése, az alkoholizmus legyőzése, az erkölcs-telenségre való csábítás üldözése, tisztaság, orvosi kezelés és az ifjúság jóakaratu tanácscsal való ellátása által volna rendezendő, nem pedig a prostitúció szabályozásában.

Statisztikailag kimutatható, hogy a prostitúció legszigorúbb szabályozása a legkevésbé sem akadályozza meg a syphilis terjedését.

A titkos prostitúció nem veszedelmes, csak ha volt bárczás prostituált úzi azt.

Láthatjuk, hogy Dr. Forell a prostitútiót nem megtűrni, hanem egyenesen üldözni kívánja.

Nem kis mértékben csodálatos, hogy Dr. Forell Ágoston a prostitúció eltörlése tárgyában tartott kongresszuson — tehát ott, a hol hallgatósága minden valószínűség szerint csupa szakemberekből állott — hirdeti azt a tant, hogy az orvosi ellenőrzés céltalan

s pusztá szemfényvesztés. Ugyanekkor kijelenti, hogy két módot tud a syphilis megakadályozására:

1. az államhatalmat,
2. a tudományt.

Az elsőnek nem vehetjük hasznát, mert maga is elismeri, hogy nem minden beteg kényszeríthető kórházi ápolásra. Már pedig, ha a syphilisben szenvedő beteget el nem különíthetjük, akkor állandóan fenyeget a veszedelem, hogy a vele való érintkezés tovább adja a bajt, egészen eltekintve attól — a mi mindig lelkiismereti kérdést képez — hogy a bujakórban szenvedő, a nővel való érintkezésnél feltétlenül inficiál s azt beteggé tévén, másokat is hasonló betegségbe ejt.

Államhatalommal, erőszakkal tehát, a syphilis terjedése meggátolható nem lévén, a tudományban kereshetjük azt a mentő eszközt, mely a ragályozás ellen megvéd.

A tudományba vetett bizalmat azonban agyonüti Dr. Forell maga, amidőn nem habozik azon meggyőződésének kifejezést adni, hogy az orvosok — a tudomány birtokosai és ápolói — sok esetben avatlanok, járatlanok a mesterségükben s működésük nem egyéb szemfényvesztésnél.

Ugyanezt a meggyőződést vallja Dr. Müller is, ki határozottan kijelenti, hogy a syphilis secundáris jellegét még nem ismerik közelebbről, s hogy annak az orvosnak, a ki megakadályozhatná, hogy venerikus betegségek ne vitessenek a nyilvános házba, vagy a mi még többet jelent, hogy onnan ne vitessenek szét, annak még születnie kell.

Noha dr. Forell és dr. Müller az orvosi tudományak a syphilitikus betegségek megállítását illetőleg semmi hasznát nem látják, én abban a meggyőződésben vagyok, hogy orvosi ellenőrzés mindennek daczára igen üdvös eredménnyel jár s ha a syphiliticus megbetegedések száma csökkent, — a mi persze hiteles statisztika hiányában nem konstatható — az az orvosi ellenőrzésnek köszönhető. Ha egyéb haszna nem volna is az orvosi ellenőrzésnek, mint a betegnek kórházba utalása és gyógykezelés alá vétele, már ez is megfizethetlen haszon, mert az elkülönített beteg eltávolítása által sokan, de sokan mentetnek meg a betegségtől, melynek csiráit felszedhették volna, ha azok betegségükkel szabadon hagynak.

A prostitution szükséges rosznak tartja Dr. Güncz Ede*). A syphilis pusztítóbb mint a himlő, kolera satb., még sem szeretünk vele foglalkozni. Ha majd úgy lép fel, mint a középkorban, nem fogjuk szégyenleni tárgyalni a kérdést.

A kórházba utalt fertőző beteget kibocsátják a kórházból, ha a betegség tüneteit meggyógyították s nem törődnek vele, hogy az elbocsátott egyén továbbra is nemileg érintkezik, pedig az 1 évig inficiálhat. Az orvosok meggondolatlanul tagadják ugyan hogy a tünetek megszűntével a beteg tovább ter-

* Zur Abwehr der Prostitution und ihrer Folgen. Von Dr. med. J. Edmund Güntz in Dresden, Ritter I. Classe deskonigl. sachs. Albrechts-Ordeus, königl. sächs. Chef- und Stabs-Aryt a. D. Begründer und vormals Dirigent der Poliklinik für Hautkrankheiten und Syphilis im Gebäude der ehemaligen chirurg.-medizinischen Akademie zu Dresden, Inhaber einer ärztlichen Privat-Pension, Mitglied gelehrter Gesellschaften u. s. w. u. s. w. SI VENERIS AD VENERES NE SEDEAS SEI EAS LEGES. NE PEREAS PER EAS, LEGAS.

jeszthetné a bajt, pedig az mégis úgy van. Ebben van a nagy veszély: A gyógyultnak látszóban rejtett syphilis van. A látszólagosan egészségesen elbocsátottak a betegség főterjesztői. Közülök 82% visszaesik, legnagyobb rész az első negyedévben. Dr. Güntz azt javasolja, hogy a kórházból elbocsátottak bizonyos intézetekben helyeztessenek el mindaddig, a míg a ragályozás veszélye meg nem szűnt. Ezen intézetekben egyúttal az erkölcsi javulásra is hatni lehetne. A nem egymáshoz való elemek elkülönítendőek. Az intézet tehát nem büntető, hanem javító lenne s egyúttal elijesztő is. A megjavult prostituáltak elhelyezéséről a társadalomnak gondoskodni kellene.

A közerkölcs azt kívánja, hogy a prostituáltakat az utcákról eltávolítsuk; a közbiztonság pedig, hogy a bordélyházak is bizonyos helyre szoríttassanak.

A történelem azt bizonyítja, hogy a bordélyrendszernél a prostitúció erkölcsi hátrányai csekélyebbek. A syphilis kevésbé terjed, tehát a közvélemény követeli a bordélyrendszer felállítását, de egész elkülönítve, s azon utcákban, hol ilyenek vannak, mások ne lakhassanak, mert igen fontos, hogy a serdülő gyermekek első benyomása, melyeket a legjobb iskola sem írthat ki többé, tiszták legyenek. Az egyik gyermek a másikat mételyezheti meg.

A prostituáltak mindennap megvizsgálandók az egész testre kiterjedőleg, azonkívül a fertőtlenítés kötelezettsége rendeltessék el. — Minél több orvos legyen az ellenőrzésre.

Dr. Güntz szerint egy külföldi egyetemi tanár és rendőrorvos azt mondja, hogy a rendőrorvos legfeljebb egy negyedrészt vizsgálhatja meg azon pros-

tituáltak számának, kik ellenőrzése alatt állanak, úgy hogy kezeskedhetnék, hogy a megvizsgált egyén nem beteg.

Ügyelni kellene, hogy a bordélyház ne legyen az emberkereskedés fészke.

A kritika sokat mondhat; állíthatja, hogy ez kivihetetlen, de mégis törekedni kell, hogy az keresztülvitessék.

Határozottan megállapított s minden tekintetben egyöntetű eljárást kell követni.

Különösen Brüsszel dicsérendő, mely ezt már keresztülvitte.

Legnagyobb és legmelegebb szószólója és hirdetője a bordélyrendszernek dr. Eckstein, lipcei rendőrorvos.*)

A prostitúció ép oly régi, mint maga a világ. A sokkal érzékibb férfi szenvedélye élvágynak kielégítésére nem elégedett meg mindig azzal, amit a család keretében talált, hanem azon kívül kereste érzékiségének kielégítését. A hatalmasnak rabszolgánők és barátnők állottak rendelkezésére. Ez volt az első prostitúció.

Az állam a prostitúciót a népélet foltjának tekinti, de el kell ismernie létezésének tényét s azzal le kell számolnia. Nem a prostitúció maga, hanem a benne foglalt veszedelem, készleti törvényalkotásra, rendőri és bírói megrendszabályozására. Mint a történelem bizonyítja, a prostitúció egyszerű eltiltása a közkerkölcökre mindig rossz befolyást gyakorolt. Még ma is áll Augusztin szava: Nyomjátok el az utcza

*) Die Prostitutionsfrage. Von Dr. mrd. Eckstein, Polizeiarzt iii Leipzig. — Leipzig 1891.

némbereket és a szenvedély hatalma mindent felforgat: Mária Terézia a lehető legkíméletlenebb módon igyekezett elfojtani száműzetéssel, életfogytiglan tartó börtönnel, — még a férfiakat is dologházba küldték; s uralkodásának a végén annak az ellenkezőjét érte el, amit akart. Bécs erkölcei sokkal korrumpáltabbak voltak, mint valaha.

Nekünk tényekkel és azok veszedelmeivel kell leszámolnunk és nem ideális élet- és világnézetekkel, amelyeket a kályha mögül és nem az életből vettek, bármennyit beszélnek is a theologusok. Az államnak a prostitucziót a fékvesztett emberi szenvedélyek vilámháritójának kell tekintenie, mert ártatlan leánykák elcsábítása még nagyobb veszedelem az államra.

A leghatalmasabb oltalom, melyet az állam nyújthat, a prostituáltaknak szigorú orvosi vizsgálata.

Ha az orvosi vizsgálatokat azért akarnánk megszüntetni, mert nem biztosítanak feltétlen védelmet, ugy ez annyi volna, mintha a tűzoltóságot akarnánk eltörölni, mert fáradozásaik daczára leégett egy ház.

Az orvosi vizsgálatot azzal szokták megtámadni, hogy illuzórius, czéltalan; vannak még jogászok, akik azt mondják, hogy az államnak nem áll érdekében az egyest az inficziálástól féltetni. Ez azonban önző és kegyetlenül ostoba felfogás.

A rendőrorvos ideális feladata: a faj romlásának lehetőleg elejét venni és teljes erővel és lelkiismeretességgel a közegészséget és a későbbi nemzedék egészségét elősegíteni.

Dr. Eckstein a prostituáltak bordélyházakba való szorítását kívánja. (Kasernirung der Prostituirten.)

Égető szükség, hogy nagyobb városokban egy pár rendőrileg és orvosilag ellenőrzött ház állíttassék fel. Berlinben 50 év óta talán 5-ször állították fel és tiltották el az ilyen házakat és épen ez, a prostituciónak az állami megrendszabályozásában mutató bizonytalanság, a legnagyobb veszedelem.

A prostituáltaknak ide-oda való korlátozása a tisztességes világ forgalmának megakasztása, az előkelő világnak az élénk utcákon való hiánya az állam részére biztos barométer a prostitúció kezelésére nézve.

A prostituáltak részére felállított nyilvános házak az utca szemetét rögtön beszállítják.

A prostitúció kérdésében tartott internationalis liga a következőleg határozott :

1. A nő természetes jogai ugyanazok, mint a férfié;
2. ugy a férfi mint a nő számára egyenlő törvényes garantiáknak kell lenniök;
3. az államnak nem szabad megsérteni a nő azon jogát, hogy önmagával rendelkezék
4. az állam a prostitúció szabályozásával demoralisálja a prostitútiót és lealacsonyítja a nőt. A nők kényszer megvizsgálata a nő megsértése és még inkább vesztébe dobja azt a szerencsétlen teremést, mert női szemérmétől teljesen megfosztja.

Ezek tetszetős, de merőben tarthatatlan nyilatkozatok. — íme Anglia magáévá tette s mondhatni, hogy Anglia kétségkívül a legerkölcstelenebb ország, hol legjobban pusztítanak a fertőző betegségek.

A prostitútoról szóló német törvény megszünteti a nyilvános házakat s ezzel kidobta a prostitútiót az utcára.

Konstatálhatjuk, hogy Németországban a nyilvános házak eltörlésével az erkölcstelenség hatalmasan növekedett és hogy a prostitúció szemtelenebb és veszedelmesebb lett.

A prostitúció ellen nem lehet a morál philosophia vagy jogászai elvekkel küzdeni és ha Stöcker a birodalmi gyűlésen azt mondja, hogy a bordélyházak rendszere csak elvileg vetendő el, a mostani rendszer azonban gyakorlatilag is elvetendő, — úgy igaza van.

A közegészség érdekében minden orvosnak el kell fogadnia a nyilvános házak rendszerét.

G. Jacob* írja, hogy a mostani szokás szerint a prostituáltak bizonyos útvonalakra vannak utalva, a hol vendégeket fogdoshatnak s ott mintegy liba sorban járnak fel és alá az őrszemen álló rendőr előtt. — Ezeket az utakat ifjak, öregek egyaránt ismerik s így történik, hogy a prostituáltak ilyen csoportosítása nyilvános botrányt okoz. Ha egy ártatlan leányka véletlenül kíséret nélkül megy arra, biztos lehet benne, hogy őt is megszólítják, mert őt is utczai leánynak tartják, hisz ő is arra megy. Az utczán járkálással mintegy provocálják a nők a férfit a nemi érintkezésre.

Berlinben, Boroszlóban és Kölnben — mondja G. Jacob — a prostituált nő este és fél éjszaka az utczán tartózkodik, „*strichen*” van, s ezzel az utczák nyilvános helyekké válnak, a hol a rendőrség felügyelete mellett üzött erkölcstelenség nyilvánosan ápoltatik. Az keveset változtat a dolgon, hogy a tulajdonképeni nemi aktust nem ott végzik, hiszen mindenki tudja, hogy miért közelednek férfiak és nők

* Die Prostitution und ihre polizeiliche Bekämpfung. Lipsee 1898. G. Jacob.

egymáshoz és ez annyira visszataszító jelenet, mintha magának az aktusnak volna tanuja az ember.

G. Jákob az elszigetelést, bizonyos házaknak ily célból való berendezését, tehát a bordélyházakat tartja helyes megoldásnak, még pedig olyformán, hogy azok az *állam által kezeltessenek*, s csak ha ez kivihetetlen, akkor állíthassanak fel magánemberek ily házakat.

Ezt különösnek találom. G. Jakob már azt is rossz néven veszi, hogy a prostituált nők az utcán a rendőrség láttára járnak fel és alá, s most mégis a prostitúció tenyésztelepeinek felállítását és gondozását az állam feladatává kívánja tenni.

Ez a felfogás a legnagyobb mértékben helytelen és visszatetsző.

Az állam sohasem sülyedhet annyira, hogy a prostitúciónak istápolójává váljék. Képzelnék csak el, nem volna-e undorító államilag elkönyvelni a bevételeket és kiadásokat, s államilag gondoskodni időnként az „*anyag*” felfrissítéséről?

Annak az államnak, a melyik ezt megtenné, nincsen szüksége többé védekezni a prostitúció ellen, mert maga is prostituálttá vált.

Lipszében, Reichenbachban, s általában a száz városokban — mint G. Jakob írja — öröm végig menni az utcán, végig mehet egy hölgy egymaga is, mert ott egyetlen prostituált sem mehet az utcára.

G. Jacob *üdvözli a titkos prostitúciót, mint a mely nem szúr szemet senkinek, nem tolakodó s a feltűnés keltéstől óvakodik.*

Dr. Feleki Hugó* a prostitúció pusztításainak meggátlására az orvosegyesületben a következőket indítványozta:

„Alapítsunk a prostitúció ellen való védekezést czélzó, egy lehetőleg az egész országra kiterjedő egyesületet. Az egyesület főczélja leszen, a rendelkezésre álló eszközökkel irodalmilag, társadalmi uton és orvosi közbenjárással a prostitúciót okozó, valamint a prostitúcióból folyó káros viszonyokon javítani és tőle telhetőleg az illetékes hatóságokat az ez irányban való működésükben támogatni. Czélja legyen a nagy közönséggel megismertetni azon erkölcsi és egészségi károkat, mik a prostitúcióból folynak és lerántani ezen magát a rejtett helyen legjobban érző szörnyetegről a titokzatosság sűrű fátyolát, mely azt a tudatlanok szemében csak érdekessé teszi. Czélja lesz továbbá egy minél előbb felállítandó rendelő intézet létesítése fennjáró venericus betegek részére, hol majd egyesületünk orvostagjainak bő alkalom nyílik, szakmabeli és emberbaráti minőségükben működni, utóbbi minőségben különösen a bűnös pálya kezdetén levő nőekkel szemben. Módjukban lesz nemcsak orvosi tanács, hanem a megkívánt ellenőrzés és esetleg gyógyszerek nyújtása által is áldásos tevékenységet kifejteni.

Szent meggyőződése, hogy nagyobb horderejű, messzebbre kiható intézményt, mint az ily egyesület alapítását nem létesíthetünk, és hogy annak tényleges létrejötte a felebaráti szeretet terén kifejtett működésünk egyik fényes diadala leszen.”

* A prostitúció és pusztításai ellen való védekezés. Irta Dr. Feleki Hugó. - Előadatott 1891. október 29-én.

Az 1891. évben tett s valószínűleg tetszéssel fogadott indítványról, nem hallottuk, hogy azóta tetet öltött volna, — jeléül annak, hogy ugy ez a felszólalás, mint annyi más, nem egyéb mint „kiáltó szó a pusztában”.

IV. FEJEZET.

(A nyilvános házak szüksége, mint leghelyesebb rendezési mód. A budapesti prostitúció hibáiról irt vélemények. A budapesti bordélyügyi szabályrendelet. A lyoni szabályrendelet, mint a francia kényszerbejegyzési rendszer mintája. E rendszer hátrányai. A félprostitúák. Az orvosi vizsgálatok s azok díjazásának kérdése. A bordélyügy «teljes centralizálásának» elve tarthatatlan. A prostitúció okai fürkézendők s a javítást ezek megszüntetésében kell keresni. Külföldi állapotok Zárszó.)

A prostitúció fejlődésének történetéből a nyilvános házak szükségességét bizonyítja Garai Antal*) az alábbi indokok felsorolásával:

1. Mert a közerkölcsiség jobban megőriztetik.
2. Mert az orvosi ellenőrzés kiterjeszkedhet mind a kéjelgéssel foglalkozó személyekre, holott a magánosan lakók ezen vizsgálat alól elvonhatják magukat.
3. Az időnkénti betiltások különböző országokban csakhamar kiderítették szükségességeket; nőtt a bujakórorok és a fattyuk száma, a titkos prostitúció fejlődött, a közerkölcsök elromlottak és a közbiztonság aláesülyedt.
4. A művelt országok rendőrfőnökei mindannyian szükségességét bizonyítják.

*) A prostitúció és ennek rendszabályozásáról. Irta dr Garai Antal. XIX. kiadás. Budapest 1890.

5). A bordélyházak fordított arányban állanak a titokban üzött bujálkodással.”

6. A büntettek: erőszakos nemi közösülés, gyermekölés, magzatelhajtás stb. arányosan csökkent ott, a hol rendezett viszonyok uralkodnak.

A prostitúció rendszabályozására vonatkozólag a következő eljárás volna és pedig a legjobb eredménnyel alkalmazandó:

1. Minden nőszemély, ki kijelgési czélokra pénzért magát átengedi, könyvvvel ellátandó. Az egészségi könyv az illetőnek arczképét, személyleírásjt és egészségi állapotát tartalmazza; továbbá beírva, mikor vizsgáltatott meg utoljára.

2. Állittassék fel egy egészségi iroda, amelyben elegendő számú orvos legyen alkalmazva, úgy, hogy a város összes kéjhölgyeit naponta lehessen megvizsgálni, még pedig elég körülményesen.

3. Azon kéj hölgy, ki nem jelenik meg pontosan a hivatalban, erővel vezetessék oda.

4. Kinek birtokában egészségi könyv nincs, különböző módon fenyittessék meg.

5. Azon ledér nő, ki a vizsgálat alkalmával betegnek találtatik, többé szabadon ne bocsájtassék, hanem a hivatalból kórházba küldessék, hol annyi ideig tartatik, míg teljesen meg nem gyógyult. Magán gyógykezelésben az ilyen betegeket semmiképen sem lehet hagyni, miután elég lelketlenek, hogy kóros állapotuk daczára mesterségüket folytatják.

„De nem elegendő, ha a beteg nőket egyedül kényszeritik a gyógykezelésre és a beteg férfiak pedig, ellenőrzés nélkül maradnak, hanem ezeket is kell, annyira, a mennyire lehet, ártalmatlanná tenni. Ha

valamely egyénnél bujakór találtatott, akkor szükséges hogy a fertőzés forrását kifürkészszerk, nehogy ezen forrásból még több megbetegedés következék. A nyomokat mindaddig kell keresni, míg a tulajdonképeni okozóra rá nem akadhatnak és akkor ezt kell hivatalból ártalmatlanná tenni és gyógykezeltetni. Miként más járványnál a hivatalos közegek a betegeket addig szigetelik el, mig a betegség meg nem szűnik vagy ragályosságát el nem vesztí, ép ugy kell a bujakóros beteget elzární, elszigetelní, mig meg nem gyógyult; különös gondot kell a városban elszállásolt katonákra fordítaní, miután ezek is hatalmas terjesztői a bujakórnak. Orvosi vizsgálatok alkalmával még arra is tekintettel kell lennı, hogy honnan szerezték a bajukat és ha lehet, akkor az eredő okot is kórházban kell elhelyeznı. Szükséges, hogy mind a katonai, mind pedig a polgári hatóság, tapasztalataikat egymással ismertessék, és azután egyesített erővel kell a közös ellenség kiirtását célba vennı. Itt a palástolásnak, elsimításnak nem lehet helye, nehogy százak és ezrek bűnhődjenek az egyesek hibáiért. A haladó művelődés, a mindinkább terjedő higienikus ismeretek és a tökélyesbedő ellenőrizet remélhetővé teszık, hogy a bujakor a legszűkebb határok közé fog szorítatnı, ha nem is végképen kiirtatnı. Terjedjenek tehát a hasznos ismeretek és, törekedjék minden ember tehetsége vagy képesége szerint ezen szép célzt valósítaní.”

Dr. Cseri János* ugy találja, hogy a budapesti prostitutionak legfőbb hibája a bordélyügyi szabályren-

* Budapest fő- és székváros prostitutió ügye. Irta Dr. Cseri János. Budapest, 1898.

delet, mely a titkos prostitútiót illetőleg teljesen hiányos, a türt prostitúcióval szemben igazságtalan, s az orvosi ellenőrzésre nézve sem nyújt elég biztosítékot.

A szabályrendelet a titkos prostitúcióval szemben *hiányos*. Ugyanis a következő meghatározásokra szorítkozik; 50. §. „A zugbordélyházakat és minden oly helyet, hol valamely látszólagos üzlet leple alatt a kéjelgés keresetszerűleg üzetik, kipuhatolni illetőleg szemmel tartani *s a kifejtendőkhöz képest az illető személyek ellen* intézkedni a kerületi kapitányság feladatához tartozik. Azon helyekre, hol *köztudomásszerint* kósza kéjnők szoktak tartózkodni, a ker. kapitány különösen tartozik felügyelni.” Továbbá: 52. §. „Lakás nélküli kósza kéjnők mindenkor letartóztatandók és ellenök a szabályszerű eljárás foganatosítandó.”¹

Már most mit értünk a „kifejtendőkhöz képest intézkedni” alatt és miben álljon ezen intézkedés? Épigy mit jelent „s ellenük szabályszerű eljárás foganatosítandó?” Tán eltolonczolást? Ez mindenestre a régi hatóságok legbölcsebb eszméje volt. A hiányos bejelentések és a zóna-tarifa idejében mindez azonban nem sokat használna; az egyik pályaudvaron eltolonczolják őket, a másikon visszajönnek. Végre még a komikus 24. §: is előfordul, mely így hangzik: „A türelmi bárca ingyen adatik ki, s a nélkül a kéjelgést keresetképen üzni tilos.” És ha mégis? Mi történjék azután? kérdi Dr. Cseri. „*Az egész szabályrendeletben egy szóval nincsen említés sem megidézéstről, sem hivatalos bejegyzéstről.*”

„Azon fenyegető veszély mellett, melyet a titkos prostitúció a társadalomra nézve képez, minthogy

eltekintve attól, hogy tapasztalatlan nőket a gyalázat karjaiba kerget, az a tulajdonképeni kutforrása és főterjesztője a syphilisnek, épen ezért a szabályrendeletben a titkos prostitúcióra nagyobb súlyt kellene fektetni, sokkal behatóban kellene vele foglalkozni és fogalmát pontosabban kellene körülírni. Ugy látszik, mintha az a sok leány és asszony, a kik családjuk körében a tisztesség köpenye alatt élnek, valamint azon sok szolgálatnélküli cseléd, foglalkozásnélküli munkásnő, pénztárnő, stb., kik mindannyian az utcán vagy nyilvános helyiségekben a férfiakat csalogatják és őket valamely keritőnőhöz vagy egyikébe ama a rendőrség előtt is ismert) találkozó helyeknek viszik, úgy látszik, hogy a szabályzat előtt nem léteznek. És épen a kikutatása és üldözése az ily személyeknek, illetőleg azok ártalmatlanná tétele oly módon, hogy hivatalos orvosrendészeti ellenőrzés alá helyeznék, képeznék az ilyen szabályrendeletnek legfontosabb intézkedéseit.”

„A budapesti helyőrség rendkívül magas számú megbetegedései csak részben mutatják a titkos prostitúció veszélyes voltát, hiszen a katona, mint tudjuk, rendszeren csak bizonyos, még pedig a legalsóbb réteghez tartozó kéjnökkel vagy cselédekkel közlekedik. Ki mérheti meg azonban azon véghetetlen nagy kárt, amelyet a jobban öltözött titkos prostituáltak a syphilis tova terjesztése által a magasabb társadalmi köröknek okoznak?”

„Azon discretionális hatalom mellett, mely a rendőrségnek a kéjnökkel szemben meg van adva, azon eshetőség is fordulhat elő, hogy amaz hivatalának teljesítésében, különösen a titkos kéjnök üldö-

zése alkalmával vagy tulkapást vagy tapintatlanságot követhetne el, úgy, hogy könnyen azon veszélybe juthat, hogy majd bűnrészeséggel vádolják, majd brutálisnak tartják.”

„Mindenki be fogja látni — mondja dr. Cseri — hogy ily szabályrendeletnek részletezve és pontosan körülírva bizonyos szabályokat kell tartalmaznia a rendőrség részére, a melyek eljárásában zsinórmértékül szolgáljanak; tudnia kell a rendőrségnek, hogy mikor és milyen körülmények között szabad közbelépnie, milyen bizonyítékok alapján idézzen és intsen meg egy nőszemélyt és végre, mikor kell neki a hivatalos bejegyzéshez nyúlnia. Nem is könnyű ám ezt a szabályrendeletbe beilleszteni. Még, az általános szempontok is discursió tárgyát képezhetik.” Azért mutatványul közli Cseri dr. azon eseteket, melyekben a lyoni szabályrendelet a rendőrséget közbelépésre feljogosítja.

1. Ha egy nőt nyilvános helyen vagy nyílt utcán rajtaérnek a tetten egy férfival.

2. Ha egy nőt rajtaérnek azon, hogy oly férfit vezet be lakására, kit nyílt utcán vagy nyilvános helyiségben talált, feltéve, hogy a férfi kijelenti, hogy a leányt nem ismeri vagy nem áll jót érte.

3. Ha egy leányt egy szállodában vagy más találkozó helyen férfiúval becsukva találnek és ha utóbbi hasonlóképen kijelenti, hogy a nőt nem ismeri és érte jót nem áll.

4. Ha a rendőrbiztosok a leányt az utcán vagy nyilvános helyiségekben rövid időközökben más és más férfiúval találják, még akkor is, ha mindegyik kijelentené, hogy szeretője neki.

5. Ha egy leányt a rendőrség előtt ismeretes találkozó helyen kapnak rajta vagy ha a biztosok őt egy ilyenbe belépni vagy onnan kilépni látják.

„Mindezen körülmények feljogosítják a rendőrséget az illető személyt megidézni, esetleg őt minden feltűnés nélkül bevezetni, hol kihallgatják, tisztes életmódra intik és orvosilag megvizsgálják. Ezen pillanattól kezdve speciális rendőri felügyelet alatt áll. Ha betegnek találják, úgy *azonnal hivatalosan bejegyzik*, épügy ha többszöri intés dacára ledér életmódját folytatja. *A hivatalos bejegyzés őt nyilvános kéjnőnek bélyegzi* és ezentúl rendes orvosrendészeti ellenőrzés alatt áll, míg rendes foglalkozást nem igazol.

„A szabályrendelet a túrt prostitúcióval szemben önkényes és igazságtalan, minthogy ama szegény teremtések, kik gyalázatukból élnek, arra kötelezi, hogy azért fizessenek, amiért az állampolgároknak biztonsága czéljából őket orvosi közegei által megvizsgálattja. Tény ugyan, hogy a rendes hivatalos vizsgálatok a személyes szabadságot megszorítják, de ebbe belenyugszunk, mert magasabb általános czél, a közjó lebeg szemünk előtt. De azt csak nem hiszi senki, hogy a kéjnő a maga jószántából hagyja magát orvosilag megvizsgáltatni. Milyen jogczim szolgálhat tehát arra nézve, hogy ő az orvosnak ezért a vizsgáltatásáért még fizessen is?”

„A kéjnők ilyenén megadóztatásának rendszere ép oly igazságtalan, mint erkölcstelen és nem illik az államhoz, mint az erkölcsi intézmények személyesítőjéhez, hogy ezt megengedje.”

Végre a szabályrendelet nem nyújt orvosi ellenőrzés szempontjából *elég biztosítékot*. Aki tudja, mily

alaposan kell a vizsgálatnak történnie, meg fogja érteni, hogy úgy, amint azt mostan végrehajtják, a vizsgálat nem elegendő. A vizsgálat ugyanis a nyilvános házakban illetőleg a prostituált nő lakásán lesz végrehajtva. Már most kérdés, vajjon van-e mindenhol, minden lakásban elegendő világosság, mely nélkül pontos vizsgálatot lehetetlen eszközölni? Vajjon van-e mindenhol alkalom, hogy a tükörrel lehessen ezen vizsgálatot végezni? Mit tesz a rendőrorvos oly kétes esetekben, hol mikroszkopikus vizsgálat nélkül nem tudja megállapítani, vajjon a betegség ragályos-e vagy nem? És minthogy — ami legfontosabb — a vizsgálatok alkalmával az orvosnak rendőri kíséretén nincsen, miképen akadályozhatja meg, hogy a betegnek talált nő ne inficziáljon valakit, még mielőtt kórházba menne? Vagy bir-e eszközzel például arra, hogy egy egyedül lakó nőt a vizsgálat után azonnal ártalmatlanná tegyen.”

Dr. Cseri 4 pontban összefoglalva pozitív javaslatot tesz, miként lehetne eme viszonyokon segíteni.

1. Központosítása minden prostitúció ügynek egy a főkapitányság mellett lévő hivatalban. Ez kizárólag a prostitúcióval összefüggő ügyeket látja el.

Vezérelve legyen: elnéző bánás a bordélyleányok iránt, szigor a magányosan lakókkal szemben, azért, mert az előbbieket minden tekintetben könnyebben ellenőrizhetők, ennél fogva a magánlakók száma amennyire lehet megszorítandó, kérelhetetlen harc a titkos kéjné ellen, akár rongyokba, akár selyembe és bársonyba legyen öltözve. Ott vezetik a kéjnök lajstromát a kéjné minden egyes kihágása ott lesz bejelentve s a vétkezők ott büntetettek.

2. Ellenőrző testület felállítása, melynek egyedi feladata a nyilvános prostitúció fölötti felügyelés és a titkos prostitúció üldözése lenne.

3. Az orvosi vizsgálat ingyen történjék.

4. Az orvosi vizsgálatok a rendőrség által *kizárólag ezen célra berendezett épületekben vagy helyiségekben hajtassanak végre.*

A prostitúció rendezésével karöltve jár a cselédügy új szabályozása és mindkét nemnél előforduló venerikus betegségek általánosan kötelező ingyenes gyógykezelése, úgy ennek a célnak szolgáló nyilvános rendelő intézetben, mint kórházakban is.

Cseri dr. ur véleménye sok helyt kiigazításra szorul.

Az lehetséges, hogy a szabályrendelet *hiányos*, de nem ott, s nem olyan értelemben, a hogy ő azt magyarázza. A ki a kéjelgést bárcza nélkül keresetszerűleg üzi, az titkos prostituált. Titkos prostituálttá teszi az, hogy a hatóság előtt nem jelentkezett, s orvosrendőri vizsgálat alatt nem áll. Röviden: a hatóság tudta nélkül folytatja a prostitúciót. Ez a titkos prostitúció fogalma; ezt mindenki tudja. A mikor tehát a szabályrendelet 24. §-ában kimondja, hogy bárcza nélkül a kéjelgést keresetképen üzni *tilos*, már elibénk állítja a tisztesség köpenye alatt élő azon sok leányt és asszonyt, kik ennek daczára prostitúcióból élnek.

A kifogásolt 50. §. utasítja a ker. kapitányságot a zugbordélyok és egyes személyek kipuhatólására, ennélfogva intézkedik a kikutatás és üldözés iránt.

Ha már most valaki ellen gyanú forog fenn, hogy titkos prostitúciót folytat, vagy feljelentetik, vagy

előállítatik. Ha feljelentés alapján vesz róla a ker. kapitányság tudomást, a dolog természetéből folyik, hogy — a feljelentés kihágási eljárás alapját képezvén, — be fog idéztetni. A mennyiben pedig előállított. elesik a beidőzés szüksége, így tehát a szabályrendeleteknek ezzel foglalkoznia egészen felesleges.

Egészen más a hivatalos bejegyzés.

Cseri úr minta gyanánt-ismerteti a lyoni szabályrendeletet, ebből, valamint a szabályrendelethez fűzött megjegyzésből, hogy „ha a nőt betegnek találják, épügy hogy ha többszöri intés daczára ledér életmódját folytatja, azonnal bejegyzik”, azt következtetem, hogy Cseri úr a szabályrendelet felfogását magáévá teszi. Cseri dr. ezek szerint a kényszerbejegyzés hive. Ez a felfogás helytelen.

Sem szabályrendelet, sem törvény nem tilthatja meg a nőnek a nemi érintkezést. A nőnek ehhez ép oly joga van, mint a férjének. Csak azért, mert a nő az emberi szenvedélyének eleget tesz, azt kielégíti, felelősségre nem vonható, annál kevésbé büntethető meg. Változtat a dolgon, ha a nő ezt haszonért keresetszerűleg teszi, a mely esetben van helye az üldözésnek, mert egészségi szempontból lehetnek kifogások ellene. De még ez esetben sem lehet őt hivatalosan bejegyezni, ha ő nem akarja. Minden egyes esetben megbüntethető, de nem *kényszeríthető* arra, hogy nyilvános prostituált legyen. Hogy esetleg betegnek találják, ez még mindig nem ad jogot a kényszerbejegyzésre, mert megbetegedhetett a nélkül, hogy pénzért érintkezett volna, s mert megbetegedésének különben sem maga az oka. A nemi betegség önmagától nem keletkezik, hanem

ragályozás útján terjed. Nemi betegséggel még senki sem jött a világra, hanem később kapta ezt, mástól. Ha mindazon nőket, kik ily betegségben szenvednek, hivatalosan bejegyezni lehetne, nagyon sok tisztességes asszony nevével találkozoznánk a lajstromokban. Láthatunk nagyon sok nőt gyakran más-más férfival, s megesem jegyezhetjük be őket hivatalosan, mert az orvosok azt mondják, hogy ezek hystériában, nymfomániában szenvednek. Könnyen megeshetik, hogy ezek a nők megbetegednek a más-más férfival való érintkezés közben s ezért mégsem lehet őket a prostituáltak közé iktatni, mert először hiányzik a minősítéshez szükséges alap, a keresetszerűség másodszer egyszerűen azért, mert hogy megbetegedtek, még mindig nem akarnak nyilvános prostituáltak lenni. A hivatalos bejegyzés a nőt nyilvános kéjnének bélyegzi. Honnan meríti a hatóság a jogot, hogy valakit akarata ellenére így megbélyegezzen?

Nagyon helyesen fejt ki Dr. Ullmann, hogy „a pipereárusnők, nőszabók, fodrásznők, szobaleányok stb., kik a Lourcine betegeinek nagy részét képezik és kik alkalmasszerűleg prostituálják magukat, vagy hogy biztosabbá tegyék bizonytalan életfentartásukat, vagy hogy fényelgő vágyaikat öltözetek, ékszerek stb. alakjában kielégítsék, egyszerre csak elvesztenék jövedelmező összeköttetéseiket, vagy ha már bizonyos állásba jutottak, attól elesnének és a bizonytalan állású nőcselédek nagy száma, kik, midőn helynélkül vannak, néha-néha úgy tartják fenn magukat, hogy alkalmasszerűleg prostitutióra vetemednek, egész jellemüket visszavonhatatlanul elvesztenék, következőkép

egszersmind azon lehetőségét is elzárnák maguk elől, hogy valaha visszanyerhessék előbbi állásukat. *Mert mindezen nőkre nézve a Bureau des Moeurs-nél való bejegyeztetés egy jelentőségű a társadalmi lealjasítasal; reájuk a becstelenség bélyegét süti; kényszeríti őket, hogy magukat teljesen a kicsapongó életre, mint önfenntartási eszközre adják, míg azelőtt ok csak annak a szélén állottak és még hatalmukban lett volna visszalépni; ez-jóravalóbb ismeretségeik s régen szerzett barátaik elvesztését eredményezi s ami a legrosszabb: igen gyakran arra vezet, hogy eltaszittassanak rokonaiktól, kitagadtassanak és elutasítottassanak apjuktól és anyjuktól és így erkölcsileg tétessék nekik lehetetlenné valaha meglátogatni gyermek és ifjúkori otthonukat. Egy még be nem jegyzett nőnek, a ki „elbukott” az annyiféle okok valamelyike által, melyek a nőt a prostitúcióra ösztönzik, mindig hatalmában áll megtérni és rendes állását visszanyerni a társadalomban, a melyben mozog, ha némelykor lelkiismerete okos tanácsára hallgat, a mint valószínű, hogy olykor hallgat: de a megterhelés a bejegyeztetés által ezerszeresen meg van nehezítve.”*

Ha tény, hogy az orvosi vizsgálatok az egyéni szabadságot megszorítják, mennyivel durvábban sérti meg e szabadságot az, ha valakit akarata ellenére egész életére becstelenné teszünk.

A lyoni szabályrendelet elavult, követendő példa gyanánt el nem fogadható s ellenkezik a mai felvilágosodott kor szellemével.

Az orvosi vizsgálatokért járó díjazás nem annyira igazságtalan, mint azt Cseri úr feltünteti. A prostituált nő nemcsak *mások*, hanem a *saját* érdekében is vizsgáltatik meg. A prostituált nő foglalkozása

révén, minduntalan ki van téve a ragályozás veszélyének, legelső sorban tehát reá nézve megnyugtató, hogy egészségi állapotáról biztos tudomása tegyen s betegsége esetén az ő érdeke, hogy minél előbb kórházba, ápolás alá kerüljön, hogy annál hamarabb meggyógyulhasson. Nem jogtalan követelés, ha valaki a saját egészségének ellenőrzéséért fizet.

Az ingyenes orvosi vizsgálattal kapcsolatban azt javasolja dr Cseri, hogy az az említett helyiségekben hetenként kétszer, például hétfőn és csütörtökön eszközöltessék. Ha a prostituált nő ezt elmulasztaná, s csak másnap jelentkeznék e célból, először 50 kr., azután pedig 1 frt pénzbírsággal sújtatnék pontatlan megjelenéséért. Indokolja ezt azzal, hogy a nagy többség, a bírság elkerülése okából, pontosan megjelennek a vizsgálatokon, míg a vagyonosabbak a fizetési napokon keresnek fel az orvosokat.

Hát én ezt nem hiszem! A ki a prostituált nők jellemét csakugyan ismeri, az tudja, hogy az ingyenes napokon való megjelenés, a társnők részéről lenézést von maga után. Ezt pedig egyik prostituált sem akarja, hanem mindegyik büszkén vallaná, hogy vagyok én is olyan prostituált nő, mint te, s mind másnap jelentkeznék. Mi sem változtat a dolgon, hogy a bírság gyanánt fizetett összegből a javaslattal összefüggő kiadások bőven fedeztetnének, melyekhez az orvosi fizetések tetemes felemelése is tartozik, mert a végeredmény mégis csak az, hogy, a prostituált által befizetett pénz fordítatik erre.

Orvosi vizsgálatra a prostituáltakat a város minden részéről egy helyen csoportosítani már csupán az oda történő felvonulás, összegyülekezés szempont-

jából is oly kihágást képezne; mely a főváros 1883. évi; 731.: sz. alatt kelt szabályrendeletébe ütköznék a melyet részint hivatalosan is, de köznyelven pedig mindig — botránynak neveznek.

De képzeljük hozzá már most — amit különben az összegyűlésnél is megtehetünk — hogy az orvosi vizsgálatról az ő szokásos öltözetükben lévő, szétoszló hazatérő kéjnök, vajjon feladatuknak tartanák-e: szemlesütve egyenesen hazatérni? Nem akadnának-e olyanok, kik, miután úgysis az utcán vannak, igen praktikus dolognak tartanák, ha mindjárt férfival tehetnék ezt?

Ez nem jelentene egyebet, mint a lakásaikban tartózkodó s tartózkodni köteles kéjnöket *hivatalosan* az utcára szólítani.

Külföldön néhol köteles a prostituált nő lakásán állandóan méhtükröt tartani az orvosi vizsgálatokhoz, — ezt talán nálunk is meglehetne honosítani.

A prostitúció ügyek kezelése ma is központilag történik és ellenőriztetik s ez így van a bordélyszabályzat keletkezése t. i. 1884. év óta, tehát így volt 1893. évben, Cseri dr. ur tanulmányának megjelenése idejében is.

A prostituáltak által elkövetett kihágási cselekmények központilag el nem bírálhatók, mert az ellenük tett feljelentések jó nagy része kapcsolatos más természetű s nem a bordélyszabályrendeletbe ütköző kihágásokkal. Sok esetben pedig a prostituált szerepel panaszos gyanánt. Amennyiben pedig Cseri csak a bordélyszabályrendeletet utalná a központ hatáskörébe, a nem oda tartozó kihágási részt vagy

el kellene ejteni, vagy pedig a bordélyszabályrendelet alapján történt eljárás után az iratokat ki kellene adni az eljárás folytatására a kerületnek s így egy ügyet kétszer kellene felvenni.

De mondom, ez kivihetetlen egyszerűen azért, mert az elbírálás tárgyát képező cselekmények annyira egybe vannak forrva, hogy azok szét nem választhatók.

Sok bajnak, kellemetlenségnek lenne kuforrása, ha a prostituált nő tetszésére bíznák, hogy mely napon jelentkezzék orvosi vizsgálatra. Könnyen megtörténhetnék, hogy a prostituált nő tudva azt, hogy ha az orvosi vizsgálatot a rendes napokon be nem tartja magasabb büntetéspénzért mégis megvizsgál-tatik, egy általa választott későbbi napon ezeket a vizsgálatokat teljesen elhanyagolná, illetőleg rendet-lenül, meg nem határozott időközönként eszközöl-tetné, — már pedig éppen a rendszeres tehát meg-határozott időhöz kötött orvosi ellenőrzésben található fel a syphilis terjedésével szemben a legerélyesebb intézkedés, amint ezt elismeri Dr. Cseri úr maga is — ennél fogva a szabályrendeletbe nem szabad felvenni oly intézkedést, mely módot nyújthatna a prostituált nőnek az orvosi vizsgálat elhalasztására, mert ez később annak megkerülésére, teljes elhanya-golására vezetne, s alapjában meglazítaná az orvos-rendészeti ellenőrzést.

A titkos prostitúció mikénti üldözése nagyon a körülményektől függ. A titkos prostituáltak még inkább a kerítők igen találékonyak s azért nem lehet semmiféle szabályrendeletben meghatározni,

hogyan a rendőrség milyen eljárást kövessen. Lehetnéne teszik azt a minduntalan változó, folyton kijátszásra törekvő alakulásokat, s azok szerint módosul a követendő eljárás is.

A Baráth Ferencz által átdolgozott angol forrás az orvosi vizsgálatnak ellene van, mert azt mondja: „Azon gyakorlat, hogy az illető nőket időszakonként megvizsgálják s nekik bizonyítványt adnak arról, hogy a venerikus betegségtől mentek s a mely egyik jellemző — s mint mondják — elengedhetlen részét képezi a kormányi felügyeletnek, nem foglalhat helyet azon gyógyító tényezők között, a melyeket mi ajánlunk. Az ily időszaki vizsgálatok és bizonyítványok gyakorlati elismerését foglalják magukban a prostitúció-szükségességének s kapcsolatban arra vannak szánva, hogy képesítsék azokat, kik azt gyakorolják, annak veszély nélküli gyakorlására.”

„A rendszeres időszaki vizsgálatot, mely tényleg, bizonyítványt tartana azok elé, kik az illető nőkkel közölni akarnak, hogy a venerikus betegségtől mentek, egészen helytelennek tartjuk, mint a melynek mind fizikai, mind erkölcsi következményei végzetesek fognának lenni.”

Az angol forrás azt ajánlja, hogy minél több kórház állítsassék fel a venerikus betegségben szenvedő nők befogadására. Égető szükségét látja annak

hogy érezni tudó művelt és teljesen felvilágosodott nőkből egy önkéntes sereg alakulna, kik mint könyörületes nők működnének s a kórházakat tennék működésük központjává s onnan sugározatnák ki jótéményeiket minden irányba, a hová csak az ott nyert tudomás vezetné őket. S ha ily társulatok alakulnának, kik Krisztus tetteit tudják követni s ama szerencsétlenek látnák, hogy a segedelem önként szívesen van adva annak, a ki azt önként keresi; látnák, hogy soha kényszerítéshez nem nyúlnak, hogy az ő betegségük önmagukért s nem azon férfiakért gyógyíttatik meg, kik velük kéjelegni akarnak, s hogy a részvevő nővérek csupán a józan rábeszélés és rokonszenv eszközeivel, őket lealjasult helyzetükből felemelni igyekezvén, egyedül a szívből jövő, érdek nélküli szeretet által vezéreltetnek, édes örömmel adnák át tömegesen magukat az őket körülvevő erkölcsi és nemesítő befolyásnak.

A „bukott leányok” szerzője* helyesen jegyzi meg, hogy farizeus módon bármennyire nem akarunk is tudomást venni a bukott leányokról, azok mégis a mi leányaink. Szakítani kell azzal a felfogással, hogy a prostitúció elfojtása megfejthetetlen probléma. Ha az emberben rejlő gyarlóságnál fogva csakugyan nem volna is lehetséges elfojtani, de az okok megszüntetésével bizonyára lehet annyira csökkenteni, hogy a társadalom feje fölé ne nőjön.

Buttler asszony a prostitúció okait néha a véletlen körülményekben az apa vagy anya elhalálózásá-

* Die gefallenen Mädchen und die Sittenpolizei vom Standpunkte des praktischen Lebens Berlin 1889. Dreizehnte Auflage.

ban, a munka hiányában, a nyomorban s a csábításban találja meg.

Gyakran láthatjuk vendéglőkben esténként, hogy zsengekoru gyermekek virágot, gyufát árusítanak. Szüleik megkövetelik tőlük, hogy bizonyos összeget vigyenek mindennap haza. Lehet-e csodálkozni, hogy a gyermek félelmében, ha lelkiismeretlen ember kezébe jut, pénzért mindenre felhasználtatja magát. Korunk materiális iránya és a vállástalanság az oka a romlásnak.

Akárhány leány jó nevelésben részesült, de az életbe kilépve, a cziczomázás és élvezetvágy rövid küzdelem után a prostitúció mocsarába süllyeszti. Nem mindig a létért való küzdelem, nem mindig a csábítás, hanem a restség és hiuság az ok, mely prostituálttá teszi a nőt. Dolgozni nem akarnak és mégis elegánsan szeretnek járni. Ez buktatja el a nőt. A béremelés maga csekély mértékben csökkentené a prostitútiót. A pinczérleányok főtenyésztői a prostitúciónak.

A prostituált leányok rendesen szeretőt tartanak, hogy az őket megoltalmazza, s a kihez szívük melegével is fordulhassanak. De ez is megfordított állapot, mert a tulajdonképpeni cél az, hogy a férfi munka nélkül kényelmesen akar élni.

A színházak, a mulatóhelyek az ifjúság érzékiségét felébresztik, szemérmertlenséghez szoktatják, holott ez ismeretlen maradna előttük ezek nélkül.

Mr. Stansfeld az angol parlamentben a következőket mondotta:

”A nő prostitúciója az, a mi ébren tartja a fér-

fiak buja vágyát, de elvitázhatatlan, hogy a férfi buja vágya kelti fel a prostitútiót.”

Az ismeretlen szerző a bordélyrendszert ellenzi. Otrombának és visszatetszőnek tartja, ha az erkölcs-telenség és fajtalanság keresetté válik s az állam ab-ból adó alakjában hasznot húz.

A prostitútiót büntetésekkel megszüntetni nem lehet. Annak okai szüntetőndők meg.

A genuai orvosi kar azt állítja, hogy az orvosi vizsgálatokkal a venerikus betegségeket megakadá-lyozni nem lehet.

Ez a vélemény a szerző szerint téves, mert ha a venerikus betegségben szenvedő nőt kórházba küld-jük, már megszorítottuk a terjedést.

Plus valent boni mores quam bonae leges.

A prostitúcióban való résztvevés miatt a férfi nem büntethető, mert az természeti ösztönét követi és fizet érte. A prostituált ellenben mindenkor min-denkinék átengedi magát, mert a kereset indítja erre s így helyes, ha büntettedik. A férfi gyakran elkerülné az érintkezést, ha erre nem csábítanak az iparüző prostituáltak. Nem a férfi kéjvágya szaporítja a pros-titútiót, hanem a nő kapzsisága.

Berlinben legkevesebb 30,000 prostituált van. A prostitúció főoka az erkölcsi süllyedség, s a szerint változik, a mint az erkölcsök javulnak. Tisztességes keresetet kellene biztosítani a nőnek, hogy elvonas-sék a prostitútiótól.

Szerző nem is hiszi, hogy a férfi inkább lenne a prostitúció oka, mert ebben a nő legalább is annyira bűnös.

Az ember erejét az adja meg, hogy mennyire tud önmagán uralkodni.

A nép ereje: erkölceitől függ.

A mint egyik-másik felfogás jobban utat tudott törni magának, aszerint különfélekép rendezkedtek be az egyes államok.

Zürichben és Baselben 1896. év óta üldözik a prostitutiót, minek következménye, hogy ott nagyon sok a vadházasság.

Konstantinápolyban nyilvános házak vannak, de külvárosában, Perában már az utczai prostitúció is dívik. — Ezt többnyire cseh leányok üzik.

Kairóban nincsen nyilvános prostitúció, hanem a cseh női-zenekarok terjesztik a prostitutiót.

Poroszországban — egyes városok kivételével, hol nyilvános házak vannak — az utczai prostitúció van elterjedve.

Hamburgban mind a két rendszer fennáll.

Jeruzsálemben nincsen prostitúció, mert ott nagyon fiatal korban nőülnek a férfiak.

Ha összehasonlítást teszünk az itt ismertetett vélemények felett, láthatjuk, hogy azok a megoldás tekintetében nagyban eltérnek egymástól. Eltérnek még a prostitúció szükségességét illetőleg is. Egyben azonban mindannyian megegyeznek, hogy a prostitúció kérdése csak társadalmi úton rendezhető. Az okok megszüntetése lenne a fő feladat. Módot kellene találni, hogy a nők biztos megélhetéshez juthassanak.

Részemről tagadom, hogy a prostitúció kérdése valaha oly megoldást találjon, mely úgy a társadalomra, mint a prostituáltakra megnyugtató lehetne. Hogy ez elérhető legyen, a társadalomnak oly átalakulásokon kellene keresztülmennie, mely emberbaráti szeretetet, humánus felfogást és jó szívet kíván.

A társadalom idegenkedése, rideg viselkedése teljesen lehetetlenné teszi e kérdés felett még csak az alaposabb, kimerítőbb eszmecserét is.

Mindaddig pedig, a míg részletes megvitatás nélkül, szabályrendeletekkel óhajtjuk a prostitúció terjedésének ntját állani, az összes rendelkezések egyoldalúak maradnak s célhoz nem vezetnek.

Dr Ullmann János szépen formulázott óhajtása, hogy a nők működjenek közre a prostitúció megszüntetésére — bár nagy kár — örökre csak óhaj marad.

Sokan lehetnek, kik a bordély-rendszert ellenzik, s szívesen csatlakozom én is ezek táborához, ha megmondják, miként lehet a bordély-rendszer elejtése mellett az utcai prostitúció által okozott erkölcsi károktól megszabadulni? Én is az ellenzők álláspontjára helyezkedem, ha módot találnak arra, hogy a

prostituó csendben, feltúnéskeltés nélkül, a botrányok elkerülésével, félrevonulva húzódik meg, s nem úgy mint ma, hogy daczára az állandó felügyeletnek és folytonos büntetéseknek, minél inkább feltűnni igyekszik.
